

Rahvanäitelava

Praktiline väiketeatrite häälekandja
Teine aastakäik

Nr. 6-7

Ilmub käesoleval aastal 10 numbrit. Aastakäigu
ettetellimushind Kr. 6. Välismaale Kr. 8,50. — Toi-
metus ja tallitus: Tallinn, Vene t, nr. 6, Tavet Mütsu
Teaterkirjastusäris, tel. 445-94. Posti jooks. arve 58

1932

Hilda Gleser †

In memoriam

See
on õnnis, kes võib toimida. Sest tegu
on nagu säng, kus puhata võib hing.
Hoffmansthali „Elektra“.

Rohke töö ja õilsate mõtete maailm on
olnud see, kust üks otsija, unelmate eluks
vormija nais-lavakunstnik on siirdunud igaviku
teile...

Hilda Gleserit ei ole meie lavadel enam.

Meil pole enam seda õilishinge, kes otsis
oma elus vaid üht: loovat ja ehitavat tööd, mille
tulemustes oleks võind puhata otsiv, janunev
hing...

*

Aastailt alles 40, lahkus ta keset tugeva-
mat iga. „Töölister“ kaotas temas ühe oma
parema lavastaja, „Estonia“ teater näitleja ja näi-
tejuhi ja „Draamastuudio“ oma teatrikooli lava-
praktika õpetaja. Ja kui palju kaotasid need va-
nad kui ka noored silmad ja südamed, kes teat-
risaalis igatsesid näha-tunda selle suure kunst-
niku jumalast antud talente...

*

15 aastat töötas Gleser „Estonia“ laval, kuid
juubelit me temal ei näinud, nii tagasihoidlik
oli ta endahinnangus. Alates väiksena, on ta
edu olnud järsk ja suur. Hoffmansthali „Elektra“
oli see, mille nimiosas ta 1923. a. esinedes lei-
dis täieliku tunnustuse. „Elektra“ kuju oli meie
oludes tollal sensatsiooniks. Väline kuju jäi

küll ajalukku, kuid kuju õilisosi kandis Gleser endaga kaasas kõigis oma tuleviku töis...

*

Avaldades ilmseid kalduvusi ja küpsust klassilise repertuaari tõlgitsemisel, suundus ta tööpiirkond viimasel ajal realismi. Ta kujutas meisterlikult õige vastukäivaid osi, alates „Per Gyndi“ emast ja lõpetades vallatu kooliplikaga „Põrund aru õnnistuses“. Eriti õnnestusid tal aga karakterosad, milliseis Gleser oli suur ja asendamatu kunstnik.

*

Teine koht, mis meil Gleseri olematusega jääb esialul täitmata, on lavapraktika, pigemini lavafoneetika, tõlgitsus jne. Noorte kasvatajana oli Gleseril suur tööpõld teatri-koolis. Siin oli Gleser samuti suur meister, kusjuures teda noored tundsid kui väga hääd ja kindlameelset pädagoogi, kellel sihikindlalt oli silmade ees oma isiklik töömeetod.

Oma töömeetodi viis Gleser kahjuks endaga ühes hauda, kuid külap ta hing kajastuse leiab nii mõnestki ta õpilasest tulevikus...

*

Gleser oli näitleja, kes suutis üle olla osast: midagi ootamatut ega ebateadlikku ei juhtund tema mängus. Ta omas paenduva, väljenduselt psühholoogiale tugeneva mängu, mis igas osas peensusteni enne esinemist oli välja töötatud ja viimisteldud.

*

Eesriie tõuseb ja langeb neis paigus, kus kord esines Gleser, korduvalt. Samu silmi tungib lava müstilisesse valgusse, samu südameid elab kaasa näitlejaile ning samu käekesi plaksub südamlikus vaimustuses, kuid on olemas lava, mille eesriide kerkimist ootame igavesti asjatult — see lava on Igavik ja selle sünk eesriie varjab meile meie armastatud Gleseri.

B. K.

Üks säde elama jäi...

Hilda Gleser †

*Üks jälle astus igaviku teile
seast elu, mis kui kahekordne mäng,
jäi viimne stseen ta'st elulaval meile:
kurb kalmistu ja lillist kattund süng...*

*Kuid säde elama jäi kõrgeis saalivõlves
ja lavasügavusse naeratama pilk,
ning mälestus, see elab inimpõlves
täis õilist tuld, kui särav päiksevilk...*

Pear Luide.

Algav hooaeg kohustab!

P. Laiuste

Ants Lauter

Seenetreiali osas H. Raudsepa komöödias „Ameerika Kristus“.

Illustratsioon-väljavõte ilmumisel olevast V. Tofferi õperaamatust „Maskjumestus-õpetus“.

Uus hooaeg on saabund käsikäes sügisega. Meie suurteatri on vallutand algupärane näidend, algupärandeid ilmub juure iga päevaga, iga kolmas arvab end kohustatud olevat näidendit kirjutama. On kindel, et saabuv hooaeg on rikkam kõigist seniolnuist just algupärandite poolest.

See järsk näidendite juurekasv, võib olla, lööb segi nii mõnegi lavategelase pää. Seni kurdeti, et polevat midagi lavastada, nüüd aga võib kujuneda nii, et on nii palju, et ei tea mida lavastada. Üks häda peab olema alati!

Mida laialdasem on repertuaari valiku võimalus, seda suuremaid kohustusi see töö valijale. Üks on aga kindel: ärgu ükski väikelava repertuaari koostaja tormaku uisapäisa, umbropsu! Suure valiku tõttu haaratakse tihti kõige raskema järele ja jäetakse kõrvale lihtsam. Seda tehakse tihti väga üldiselt, arvestades sellega, kuidas tükk üldiselt on läbi löönd mujal, kuid jäetakse arvestamata kohalikud olud. Kuid iga valija just esijoonel peab koostama repertuaari olude kohaselt.

Seepärast oldagu repertuaari koostamisel järjekindel. Püütagu hooaja alul vähemalt üldjoonteski kokku seada hooaja repertuaari tulevate näidendite nimekiri.

See annab pildi lavastajale ja näitlejale, see värskendab tööindu ja järjekindlust asja läbi viimisel.

Algava hooaja sihiks olgu: ennem saagu kergemast hää, kui raskemast halb.

Sellele kohustab lavastajat algav hooaeg.

Väikelava reshiiküsimus

B. Kangerman

(järg.)

Ja mis on tüdruku mäng samal ajal? Alul reageeris ta noormehe lähenemisele eemaldumisega, lõpuks, selle kõne ajal aga, pöörab näo häbelikult kõrvale. Ütleme, et näitejuht on stseeni määrand kusagile lillalaua ääre. (Lilled ja armastus!) Kärstitus häbenemishoos tüdruk katkub lilli ja poetab neid maha, näpib põlle jne. jne.

See sündmustik ei tarvitse pisiosaski nimetatud olla näidendi raamatus. Sääli on vaid tekst. Näitejuht võib selle teksti ajal aga liikumiste ja situatsioonide andmisega teha stseenile palju juure, selle asemel, et minna sellest lihtsalt mööda.

See on vaid üksik näide. Selliselt peab näitejuht läbi sõeluma ja seedima kogu näidendi, kaanest kaaneni. Kus tekst muutub venivaks, säält kärpima, kus aga saab väikestki nalja sünnitada, seda kohta kohe välja tõstma.

III.

On lavaplaan peensusteni valmis ja näitejuhil — lavastajal sellest elav pilt silme ees, algab näidendi sisuline väljatöötamine lava jaoks. See ongi see n. n. sisemine reshi. Lavastaja tungib teksti lugemisega selle peensustesse, püüab mõista osaliste psühholoogiat, situatsiooni olukorda ja mängu või tegevustiku käiku. Siin on esimene võimalus näitejuhil olla ka näitekirjanik. Kui see või teine stseen tema arvates lavaliselt ei sobi, näitlejale raske, liig sõredalt ülesehitatud jne., siis paneb

ta pikema jututa pliiatsi tööle. Pikad monoloogid — need on asjaarmastajale eriti suured vaenlased. Seepärast olgu lavastaja esimene mure: valvata monoloogide asjalikkuse ja pikkuse üle. Meie lavakirjanikude peres on üks või teine autor juba tuntud oma teksti pikkusega. Ja üleliigne filosofeering — milleks see, kui ta pole tarvilik sisu arengule. Teine asi sel puhul, kui see iseloomustab tegelast või olukorda. Üldiselt aga on siin maksev põhimõte: mida asjalikum ja lühem ning tabavam, seda kergem näitlejale, seda vastuvõetavam publikule.

Esineb reshiitegemisel ka vastand-nähteid. Tihti leidub näidendeis kohti, mis pole küllalt lavalised, mis liig järsuste stseen-üleminekutega, tihti pole autor massstseenides massile annud vajalist teksti jne. Siin peab reshishöör olema ise näitekirjanik ja teksti täiendama.

Olgu parajas kohas veel öeldud paar sõna reshishöörile tema töö-pädagoogikat. Olen näinud reshiiraamatuid, mis päälle tarvitamise näevad välja kui köögiesemed: täis plekke ja otsast otsani tekstikärpeid ja juurekirjutisi. Seda ei tohi olla. Iga-suguste lisanduste ja juurekirjutiste jaoks on reshiiraamat täiendatud lisalehtedega. Tekstis võib teha vaid kärpeid ja neidki musta hariliku pliiatsiga, millised kärped hiljem päälle lavastamise maha tulevad kustutada. (Teine asi, kui raamatut sellisena

Liikumise ülestähendamiseks on tarvitusel rida igasugu märke, liikumise suuna aga tavaliselt märgitakse noolega, nagu seda nähtub joonisel nr. 2. Seejuures läbib noole joon kõik need kohad laval, mis kujuliselt liikumine peab sündima. Tegelased märgitakse tavalikult algtähega (lihtsustamise mõttes). Kui nimesid mitu ühe algtähega, võib eraldamiseks algtähele lisandada veel järgmise või lõputähe. Igasugune tegevus: „istub, tõuseb, kõvasti,

tasa“ jne, jne. märgitakse üles sõnaliselt, kuna seks muu väljendusviis puudub. Tegelase asukoht märgitakse lihtsalt ära ristikesega, selle juure asetades tegelase nimetäht.

Tegelaste seisukoha määramiseks reshii-tegemisel tarvitatakse lavamööblit ja üksik-esemeid, nagu seda samuti nähtub joonisel nr. 2. Selgema pildi saamiseks on toodud ka lavaplaan täieliku sisustusega. (Joonis nr. 3).

(Järgneb)

Netty Pinnaja August Sunne

H. Raudsepa näidendis „Siinai tähistel“ „Estonia“ teatris.

Illustratsioon-väljavõte ilmumisel olevast V. Tofferi käsiraamatust „Maskjumestus-õpetus“.

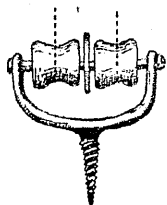
Laste mänguteater

tema ehitus, sissesaad ja käsitamine

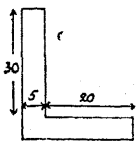
Aineil A. T.

(Järg.)

Joonisel 16 näeme rullipaari, millel jooksevad mõlema eesriide nõõrid. (On parem kasutada kaht eesriiet: üks pööreesriie ja teine vaheaegadel ning piltide vahetusel). Selliseid rullipaare on vaja kaks ning nad kruvitakse, nagu näha joonisel 19, ülemiste liistude sisse nurdadesse. Joonisel 17 on kujutatud eesriide

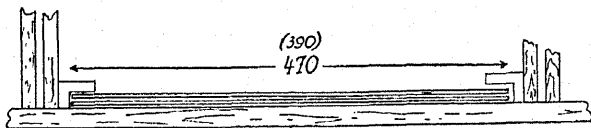

Joonis nr. 16.

Joonis nr. 17.

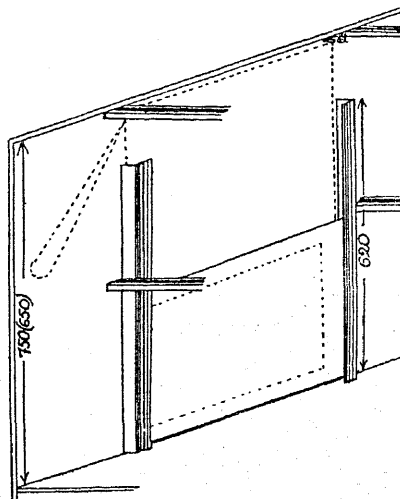
juhtimisõnara läbilõige. Selle juhtimisõnara asukohta näitab selgesti kätte joonis 18 ja 19. Ülesanne sellel õnaral on eesriiet teatud seisandis hoida. Joonisel 18 näeme eesriiet ja juhtimisõnarat ülalt. Joonis 19 näitab üldvaadet taga-

Joonis nr. 18.

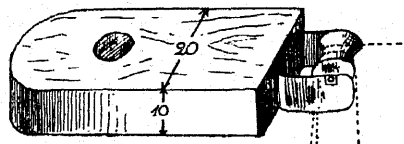
küljest. Mõlemad eesriided on kleebitud 4 mm. paksusele papile ning siis lõigatud pinnasuuruseks 35:48 sm. Sarnasel teel saadud eesriide mõlemisse ülemisse nurka tehakse siis metallõõsidega augud, millistesse kinnitatakse tugev nõõr, milline siis, nagu näitab joonis 19, üle rullide riputatakse. Nõõr võib väga hästi olla ühest tükkist. Ennem tarvitamist katsetatakse, kuhu ulatub nõõri sang siis, kui eesriie üles on tõmmatud. Vastavasse kohta kinnitatakse siis nael või konks, kuhu edaspidi pannakse eesriide nõõr. Sarnasel viisil pole kunagi karta, et eesriie küllalt korralikult ja täielikult pole üles tõstetud.

Pääle eelnimetatud kahe eesriide on olemas veel kolmas n. n. pilveesriie.

Joonis nr. 19.

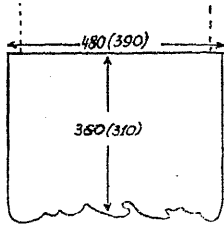
See on tavaliselt heledavärviline, pilvede kujutis (joonis 21) ning teda tarvitatakse unenägude ja ilmutuste illustreerimiseks. Tema asukoht on ülemistel liistudel, seega alaliselt vaatleja eest varjul. Sarnase eesriide asemel võib tarvitada ka pilvesarnaselt maalitud gaas- või riide-eesriiet, kuid need on väga tulekardetavad ning neid ei saa nii mõjuvalt alla lasta, sest et nad minimaalse raskuskaalu omavad. See eesriie, nagu eelmisedki, lastakse alla rullidel. Vahe on vaid selles, et sellel üksik rull on ja see mitte alatiseks kruvitud pole liistude külge, vaid samasuguse lauakese külge, nagu

Joonis nr. 20.

seda olid kulissidehoidjad (joonis 20). See lauakene kinnitatakse ülemiste liistude vahele kruvidega, analoogselt hoidjauakestele. See annab võimaluse ka eesriiet liigutada edasi-tagasi. Joonisel 21

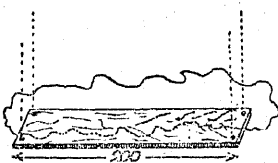
on toodud selle eesriide täpsed mõõdud, samuti ka nõõride asend. Nende nõõride pikkus valitakse jällegi nagu esimestelgi eesriietel, katsetamisel, millega leitakse alaline koht, kuhu tuleb panna nõõri sang eesriide allalaskmisel ja ka ülestõstmisel. Kõi-

Joonis nr. 21.

kide kolme eesriiete kohta maksab nõudmine, et nende rullid hästi töötaksid. Seda eriti tähtsaks tuleb pidada pilv-eesriide suhtes, sest see peab langema alla kuulatult. Hääd rullide töötamist tagab korralik õlitamine.

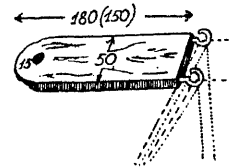
Umbes sarnaste ilmutuste, vaimude illumiste jne. illumineerimiseks tarvitatakse ka vastavaid väikseid ja lihtsaid aparaadikesi — n. n. lennumasinaid. Üht sarnast suuremat näeme joonisel 23. Toodud on selle vaade tagaküljelt. See koosneb lauakesest (mõõdud antud jooni-

Joonis nr. 23.

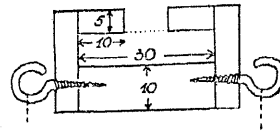
sel) mille servale on kinnitatud lauakesest veidi pikem, paberist väljalõigatud pilvekujutus, milline oma suurusega katma peab laua, nii et „masina“ allalaskmisel vaid pilv näha on. Laua pääl, pilve varjus asuvad kujud, või esemed, mida vaja kujutada. Laua otstest, nurkadest, tõusevad üles peenikesed, mustad nõõrid, mis kauguse tõttu vaatajaile nägematuks jäävad. Need neli nõõri jooksevad vertikaalselt ülesse ning lähevad siis üle konksude, millised on kruvitud lauakeste külge nagu seda näha joonisel 22 ja millised lauad omakorda kinnituvad ülemistele liistudele. Joonisel 22 näeme ka, kuidas need neli nõõri on jaotatud ja kuidas nad kõik kokku jooksevad, — üheks nõõriks. Sellest ühest nõõ-

rist saab täielikult juhtida pilve allalangemist ja ülestõstmist. Kuna suur „lennu-

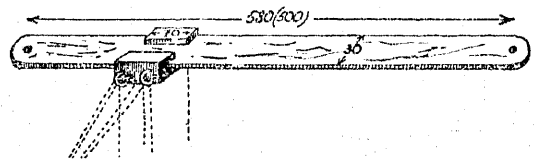
Joonis nr. 22.

masin“ vaid suurte esemete ja hulga olevuste jaoks on määratud, on üksikute kujude allalaskmiseks olemas ka väiksemad „lennumasinad“. Need on konstrueeritud samadel printsiipidel, kuid et suurt alla sai lasta vaid keset lava, on väikeste juures koha valimine hoopis laialdasem. Selleks on kruvid, millel jooksevad nõõrid, kru-

Joonis nr. 25.

vitud erilise liikuva klapi (joonis nr. 25) sisse, milline siis liigub risti üle lava seatud laual. (Joon. nr. 24). Kui nüüd ese või kaju pilvega vasakule peab alla langema, pruugib vaid laual olevat klappi lükata vasakule ja sinna pilv alla lasta. Veidi teistsugune on siin nõõride kombinatsioon, millisest annab pildi joonis 24.

Joonis nr. 24.

Lõpuks veel paari sõnaga lava asukohast.

Kõigepäält on tähtis, et lava ja päältvaatajate ruum üksteisest täiesti oleks eraldatud. Seks oleks hääd, kui lava ukse vahele, milline kahte tuba ühendab, üles saaks säada, nii, et suurem tuba päältvaatajate ruumiks jääks, kuna väiksemas, lava taga, tegevus sünniks. Kõik muu vaba ruum, mis lava ja ukse vahele jääb, tuleks katta paberi või riidega. Sarnaselt ülesseatud lava jätab päältvaatajasse hoopis mõjuvama ning meeldivama mulje.

Jorupera peremehed

Rülanali kolmes waatuses

Mineil A. Kõiw ja B. Kangerman

Tegelased

Jorupera Jaak Juurikas, rikas taluomanik.
 Lilli, ta tütar.
 Willi, ta poeg.
 Alaara, selle naine.
 Jorupera Joosep Juurikas, Saagu wend, wanapoisik.
 Jorupera Austa Kimmel, naabritalu noorperemees.
 Dja, kohtunik Tallinnast.
 Kadri } teenijad Juurikate talus.
 Ants }

Ueg: olewik. Koh: päälinn ja Jorupera küla.

Lawa: Katuskamber ja talutuba.

Sisufeletus

Jorupera peremehed on kanged mehed: seawad aga sisse kõiksugu uusi „majandusi“, kuid unustawad seejuures oma nooremate wõsude eluõnne. Nõnda see kangem neist, Jaak Juurikas, hüljab ja ajab talust välja oma poja, kes abiellub linnatüdrukuga. Aga poeg Willi kes ei eralda inimese wäärtusi sõnaga „maa“ ja „linn“, wõitleb kahelordse innuga: oma eluõnne ja kodutalu eest. Kus ei aita jõud, aitab nõu. Ta naine tuleb tallu kui uus teenijatüdruk ja — algawad „Jorupera juterdused“, nagu ütleb wana teenija Kadri. Kes neis wõidab?

See on humoorne külanali, lopsakas maatik, kuid ühtlasi ka väga aktuaalne ja ajakohane.

Wäljamõte näidendi lõpust

Jaak. (Waatab ringi). Kuule, ütle mulle Lilli, kuhu siis tema kadus?

Lilli. Kes?

Jaak (astub ta ligi). Noh — keegi koputas ju ennist ju uksele! —

Lilli. Sa arwad. . .

Jaak. No muidugi! Teda ikke! Ma ju ise saatsin ta sinu juure.

Lilli. Sina?!

Jaak. Nojah, muidugi mina — kas asjad on klaarid?

Lilli (noogutab intensiivselt ja õnnelikult pääd).

Jaak. Tubli, tüdruk! Mit siis, seekord olen ma ometi õieti talitand!

Lilli (langeb talle jumbelbades kaisu, suudleb). Ah—! Ma olen nii õnnelik!

Jaak. Na, na, na, na, mitte nii ägedalt! Soia see magus suutäis parem peigmehele. Aga kus ta siis on?

Lilli. Ta läks aeda.

Jaak. Ja sina wahid weel siin! Tee, et tema juure saad! Teil on ju muidugi üksteisele nii palju öelda. . .

Lilli (õnnelikult). Jah, ikke! (Joosep uksest, siis tormab tagasi, et weel kord Jaatu kaisutada.) Ah, isa, ma olen nii väga õnnelik! (Puttu ära wafatule.)

Jaak (waatab talle järgi). Tüdruk on osse arust ära! Ei niisuguse asjaga poleks Kimmel ial üfinda toime saand!

Dja (sijestub kehtustest, endamisi). Ah, näe, siin ta ongi. (Kõwasti.) Härra Juurikas. . . (Sirutab käe.)

Jaak. Ah, härra Dja! — Olete teie aga käsku pärale jõudnud! Südamlik tere! (Raputab tätt.)

Dja (sõbralikult). See on enesest mõistetaw! (Patsutab oma rinnataskule.) Niipea, kui telegramm saabus, ei

viivitand ma sekunditki. Silmapilk büroost tulema, kuub selga, pilet tasku — ja siin ma olenki! Kiirus pole nüüdisajal enam kellegi nõidus ega imeasi.

J a a k. Mii poistab küll! — Mo palun, eks istuge. (Istuvad wafatu laua juure.)

D j a (elawalt ja südamlitult.) Teil pole aimugi, härra Juurikas, kuidas teie telegramm mind röömustas! Istuge — ma otse hüppasin oma toas röömu pärast!

J a a k (naerdes). Mo-ja, tubli, tubli. Aga — esmalt äriasjad ja siis — lõbud.

D j a. Aga, palun wäga, need „äriasjad“ on kõrwalise tähtsusega! Mul on enesel wäga hää sissetulek, sest minu, kui õigusteadlase kontor on alati kliente täis, ja mis puutub. . .

J a a k. Kas teil selle wastu on, kui weel üks klient juure tuleb?

D j a. Weel üks klient?

J a a k. Nojah, klient jah — teie sõber Willi, minu poeg. . .

D j a (ei mõista). Willi?

J a a k. Ah, teie nähtawasti ei teagi, mis wahepääl sündind on?

D j a. Ei, ma pole Willit juba paaril päewal näind.

J a a k. Seda ma usun. Ta on nimelt juba kolmat päewa siin, Joruperas!

D j a. Siin?!

J a a k. Nojah! (Rõhuga.) Kõik läks nii, nagu ma arwassin!

D j a. Aga mis on siis õieti sündind?

J a a k. Ta naine pistis plehku!

D j a (wäga üllatatult). See pole võimalik! See tubli, kena prouate. . .

J a a k (tungiwalt ja kurjalt). . . . On üks tubli, kena kelmite! Ta on ta teidki wist niisamuti äranõidund, nagu mu waele Willigi. Ja, ja, ja, ühel ilusal päewal tuleb poisjs koju — ning — peha on tühi! Lin-nuke on äralennand! Mis te nüüd ütlete?

D j a (sugab tufakt). Wäff ja pauk, wäff ja pauk, Noh — ja nüüd? —

J a a k. Nüüd? Mis siis nüüd weel?! Nüüd tuleb lahutus!!

D j a. Dot, oot, oot! Silmapilk! Paragrahw 1567-68: abikaasa kuritahlik mahajätmine jne. See on selge asi. Kolme kuuga on profsess läbi, Willi — waba, ning wõib uut naist otsida!

J a a k (mõjuwalt). Ei, armas sõber, selle otsin ma talle nüüd ise! Olgu küll üks kord, aga teist korda üks Jorupera peremees enam sisse ei kuku! Selle eest hoolitsen juba mina! Nüüd aga minge ta juure ja kõnelege temaga jellest asjast.

D j a (tahab piisti tõusta). Jah, seda ma teen — aga — pea! (Istub uuesti). Ja kus ta naine siis nüüd asub? —

J a a k (õlgu tehitades). Kus! mina seda peatsin teadma!

D j a. Ja Willi ei tea ka?

J a a k. Ei. Pole aimugi.

D j a. See on paha. Ma pean talle ju süüdistuse akti kätte toimetama.

J a a k. Noh, siis waadake, kust te ta leiате. Minu pärast kas wõi „Kiigi Teataja“ kaudu — wõi üks-kõik kuidas. Kusagil ta ikka peab olema! Aga üht ühten ma teile kindlasti: ei mingit lepituskatset! (Tõuseb piisti.) Kui see naine peaks julgema üle minu läwe astuda, siis lendab ta jalamaid wälja!

D j a. Aga härra Juurikas!

J a a k. Ei, ei, ei! Te ei tunne mind weel, armas doktor! Ma wõtan otsekohe ta kraest kinni ja wistan üle läwe. (Lühite paus.)

Klaara (paremalt uksest). Kas ma ehk ei sega? — (Istub mõlematest härradest mööda, laua juure, teeb nagu ei tunnets Djat.)

D j a (tõuseb pitaldajest toolilt, suu lahti, ja wahib Klaara nagu kodutähtjat).

J a a k (surub Dja toolile tagasi). Istuge aga edasi! (Klaarale wäga sõbralitult.) Ehitamisest ei wõi juttugi olla armas laps!

Klaara. Mul jäid arwed esiti pooleli, tahsin nad nüüd kokku wõtta.

J a a k. Palun! Palun wäga! (Osutab lauale.)

Klaara (istub laua taha ja hakkab tööle, ilma, et üles waataks).

J a a k. Mii siis, nagu ma juba ütlesin, et tohi too naine üle minu läwe astuda. Ja nüüd minge ning õelge seda Willile.

D j a (tõuseb aeglaselt piisti, läheb Jaagu ja Klaara wahelt läbi, waatab ammuli suuga kord Jaatu, kord — Klaarat, siis kõhtlewalt Jaaguse). Kõstte mulle ühe küsimuse pääle, härra Juurikas: olete te päris terve?

J a a k. Jumal tänatud, jah.

D j a (waatab jälle Klaara ja Jaagu otsa ning osutab sõrmega Jaagu otsaesise poole). Kas teil jääb walusid ei ole?

J a a k. Walusid? Ei!

D j a (waatab jälle mõlemaid, siis haarab pääst kinni). Siis olen ma ise pääst segane! On wiimane aeg wartske õhu kätte minna! (Nuttu teistest ära.)

J a a k. See oli kohtunik ja adwokaat Dja Tallinnast.

Klaara. Jah, ta pole mulle mitte päris tundmata.

J a a k. Te tunnete teda? Miks te talle siis tere ei õelnud?

Klaara (naerab). Ma ei teadnud hästi, kas — kas mulle kui teenijale sobib. . .

J a a k. No kuulge, preili Baju, te olete tõesti liiga tagasihoidlik! Wõi olete ikka weel pahane?

Klaara. Pahane?

J a a k. Nojah, meie poissi pääle. Ta oli ju ennist päris ebawiiakas.

Klaara. Oh, ei sugugi!

J a a k. Kas leppisite ära wõi?

K l a a r a. Jah, äätsa!

J a a k. Millal ja kus siis?

K l a a r a. Laudas.

J a a k (naerab). No see oli tore. Müüd oli ta juba mõistlikum, eks?

K l a a r a. Do ja. Ta on väga kena mu wastu!

J a a k. See rõõmustab mind tõesti. Aga — kuida teie ise — na tema wastu. . . ?

K l a a r a (laseb pää longu ja kirjutab hoolega). Mina. . . ma. . .

J a a k. Ah, pange ometi kord see rumal raamat kinni! (Suleb raamatu.) Ujame parem pisut mõnusat juttu! (Wõtab tooli ja istub Klaara juure.) Waadake, preili Paju, ma tahaks väga, et — et. . . Ma ei tea millest see tuleb, aga selle paari päewa jooksul olete mulle väga armsaks saand, nii et ma Torupera enam ilma teieta ettekujutadagi ei oska.

K l a a r a. Härra Suurikas, te teete mu seisukorra päris piinlikuks. . .

J a a k (wahete). Ei, ei, see on ju tõsi. Oma kena naiseliku olemisega olete majja toond niipalju soojust ja mugawust, et ma teile oma tänu wäljendadagi ei suuda. (Paus. Siis järelmõistlikult, piitamiisi.) Selge mulle preili Klaara — te lubate ju, et ma teile „Klaara“ ütlen. . .

K l a a r a. Aga palun.

J a a k. On teil wanemad elus?

K l a a r a. Rahjuts — ei.

J a a k. Ka õdesid-wendi mitte?

K l a a r a (raputab pääd).

J a a k (nihtub lähemale). Ka lähemaid sugulasi mitte?

K l a a r a. Siiski! Üks (tähendades lähedale nihtund Jaaku) „väga lähedane“ sugulane, kuid. . .

J a a k. Kuid. . . ?

K l a a r a. See ei taha minust midagi teada!

J a a k (naerab). No waata wõrukaela! Niisugune kelm! Kuid see sobib suurepäraselt minu lawatsustega. (Tundestult.) Ma ei lase teid siit ära. Ja Willit ei lase mina kah ära. Ta on väga armas poiss, ja kui te lähemalt üksteist tundma õpite, siis — siis — noh — te mõistate wist, mis ma tahan öelda?

K l a a r a. Wabandage, härra Suurikas, ma mõistan väga hästi — aga — te olete midagi unustand: teie poeg on ju abielus.

J a a k (hüppab püsti). Jätke mind rahule tolle was tiku inimesega! Ah, ma olen meelikult wihane ta pääle! Teate, kui ta siin oleks — tõesõna — ma wõiks ta kaela kaherorra keerata!

K l a a r a (pooltarklikult, aga naerdes ta kaela ümbert kinni wõttes). No-no-noo!

J a a k. Ja, jah, ärge naerge ühti! Naia ma teha ei armasta! Mõtelge ometi, kui palju see poiss tema pätaft laotada oleks wõind: oma kodu, kutsche ja pere-

konna! Ming mis teeb naine? Tänuks kõige eest laheb ta warwast!

K l a a r a. Tõesti — sellist halba naist on küll raste ette kujutada.

J a a k. Aga ometi on ta olemas! Sellepärast ärme räägime sellest üldse. Härra Dja annab weel täna lahutusprofessile käigu.

K l a a r a. Lahutusprofessile? (Tõuseb püsti, tuleb ettepoole.)

J a a k. Jah! Kolme kuu pärast pole too linna-lipafas enam proua Suurikas!

K l a a r a. Waene proua!

J a a k. Mis waene proua!

K l a a r a. Ma ei tea, millest see tuleb, aga mul on nii Joe tunne selle proua wastu, nagu oleks mina ise tema asemel!

J a a k (annab talle täht). See tuleb kõik sellest, et teil hää süda on. (Soiab ta täht.) Waadake, preili Klaara, kui mu poeg teid minijana Toruperasse oleks toond — ma oleks fogu südamega „ja“ ning „amen“ öelnud.

K l a a r a (särastimil). On see tõesti tõsi?

J a a k (Klaara täht hoides). Selles wõite kindel olla. Nii tõesti, kui ma olen Torupera Jaak Suurikas.

K l a a r a (waatab silmapilgu Jaagule otse, kirjutab teda kuu, siis suudleb). Teie olete tuldssem inimene, keda ma kunagi olen näind!

Joosu (haleb paremalt, näeb suudlejaid). No-noh? — Mis jääb sünnib?

K l a a r a (lähleb õnnelikul näol testelt ära).

Joosu (kui Klaara läind). Mis see siis oli?

J a a k (rahulikult, muigades). Üks musu! Mis muud!

Joosu. Sa suudleb oma teenijat. Jaak, kuradi totter!

J a a k. Suudlen jah, kui tahan. Aga totter oled sa ise! (Patsutab ta õlale.) Totter oled sa alati olnud, seda ütles kadund emagi. Aga waata mina — mina alles ajan asju! Sa teed alles filmad! (Näitab.) Nii suureb!

Joosu. Lohoo!!

J a a k (laulab sügawa bassihäälega, ise ringi käies ring-laulu). „Me pruudi pärja punume“. — Jah, mind juba keegi ninapidi ei wea.

Joosu. Tahad ooperilauljaks hakata wõi?

J a a k. Laku panni! Laul tuleb mul rõõmsast rinnast! Müüd hakkab asi mu majas ometi kord minema nii, nagu mina tahan!

Joosu. Waata, waata!

J a a k. Waata jah! Sa awa oma kõrwad kah, wanapoiss! —

Joosu (kirutab pää kuulatades wälja). Lahti nad ongi!

J a a k (säärastil toonil). Kui Willi õnnelikult lahti saab esimesest naisest, kelle ta ise wäljawalind, siis abiellub ta teisega, kelle mina walin! Mis sa ütled selle kohta, wana fogu?

Joosu. Olen keeletu!

Jaak. Ja kas tead, kes see teine naine on?

Joosu. Helde aeg — kus nüüd seda — pole aimugi!

Jaak (võtab ta käest kinni ja pöörab ta usse poole). Seesama tüdruk, kes siit praegu wälja läks!

Joosu (pursstab naerma). Hi-hi-hii! Meie teenija? See on alles nali!

Jaak (mütsab teada). Üra naera nii lollakalt.

Joosu (naeru kinni pidades). Kuule Jaak — kui Willi sellest kuuleb, et seesama tüdruk (osutab ussele) tema teiseks naiseks saab, siis ei lasje ta end ehitsest naiseft üleüldse lahutada!

Jaak. Nonoh — seda näeme kohe! (Läheb atna juure ja hüüab.) Sei, Willi! Willi ae!

Willi (hääb wäljas). Mis on, isa?

Jaak. Tule siie!

Willi. Silmapilk!

Joosu. Mida ja tust tahad?

Jaak. Ma küsin talt kohe järele.

Joosu. Mida nimelt?

Jaak. Et kas ta tahab lahutust?

Joosu. Usu mind, Jaak — ei taha! Mitte mõh-fugi ei taha!

Jaak (tarebalt). Nojah — seda ma arwan. Sina pead aga alati teistti mõtlema, kut mina. Sa oled Joruperas see ainuke olewus, kes oma nina ilma asjata teiste asjade wahetele topib. Ma tahaks näha, millal meie, Jorupera peremehe, ometi ühisele arwamisele jõuame.

Joosu (järelmõeldes). Küllap seegi kord tuleb — ole kindel!

Jaak (ikka weel ärritatult). See tüdruk on pääläest jalatallani üks naine, sellest kohe näha, et ta hääst perekonnast ja igas mõttes täitsa eeskujulik on.

Joosu. See on õige.

Jaak. Näed siis! Aga...

Joosu (wahetele). Aga kui Willi siiski lahutust ei taha?!

Jaak (on silmapilgu saamatu, siis lööb ofustawalt käega wastu lauda). No kuradi pihta — siis abiellun ma temaga ise.

Joosu (rõõmsalt). Ha-ha-ha! Sina?! No seda üll ei ole!

Jaak. Aga on! (Rõwasti.) Ütski naine pole nii wääriline kandma Suurikate nime, kui just Alaara Paju.

Joosu. Waata Jaak, nüüd oleme ometi ühel arwamisel!

Willi (kestustest). Sa kutsusid mind, isa?

Jaak. Jah, ma tahsin sulle delda...

Joosu (wahetele). ...nimelt seda, et sa end lahutada lasta ei tarwisje.

Jaak. Mis?!

Joosu (täuseb). Justament! (Willi.) Et sa oma Alaara enesele wõid jätta.

Jaak. Mis? Kuidas?

Joosu (Jaagule). Justament! (Willi.) Sest keegi naine pole nii wääriline Suurika nime kandma kui...

Alaara (kestustest).

Joosu (näitab ta poole). ... kui see naine jääb! (Jaagule kummarduse ja käewiipega.) Kas polnud nii? —

(Paus.)

Jaak. Mis sa patrad siin? Mis see siis tähendab? — Teie olete — see on —

Joosu. ... Willi naine!

Jaak (waitib silmapilgu, siis saab aru, pöörab jalga wastu maad, wajub sohvale, rustas käed põlwedel. Pitsem paus. Kõit on lohmetud).

Alaara (kogub julgust, läheneb Jaagule, teeb kniisu). Noh, härra peremees?

Jaak (toibub wimats, naeratab, surub ta taisju ning tõutab siis Willi käte wahetele). Olete teie mul aga wõrukaelad! Aga olgu! Wõta ta wastu, Willi, sest ta on siiski üks wäga tubli naine! Ja pea kinni, sest muidu (ahwardawalt) tuleb sul weel kord minuga tegemist teha!

Joosu. Nowat — ja ongi rahu Joruperas!

Jaak (rõõmud). Tõefõna! No nüüd rõõmustame ja pidusteme! — Aga kus on Willi?

Willi ja **Dja** (tulewad kestustest, Willi ees, Dja järel).

Willi. Siin ma olen, isa!

Jaak. Ja su peigmees?

Willi (osutab Djale). Siin ta seisab!

Jaak. Mis?! Tema?

Dja (võtab Willi ümber kinni). Palume teie õnnistust, peremees!

Jaak. No-noh, taga toredamaks lähneb see Jorupera juterbus. Ja Jorupera peremeeste kamp kah aiwa täteneb nagu taewast. No teate — ma arwan, see Kimmelt Austa...

Austa (tiiresti kestelt, tübar ja tepp käes). Kuule — Jaak — määraga on nüüd asjad juttis. Aga see tüdruk, seda — ma mõllesin järele — seda ma küll ei wõta. Ta on mulle liiaks wana!

Jaak (imestades). Kes siis?

Austa. Noh, kes muu — eks Kadri ikka!

Jaak. Kadri? (Austale.) Kuule — sina Kimmel oled Jorupera peremeeste hulgas see kõige suurem eesjel, keda ma näind olen!

Joosu (kawalalt wahetele). Nonoh — mina tean weel ühe palju, palju suurema eesli!

Jaak (pöördub ta poole). Mis? Kes siis?

Joosu (patsutab talle naerdes õlale).

E s r i e.

Lõpp.

Dštatalu õnneuputus

Kolmewaatuslik külakomöödia

Kineil B. Luide

Tegelased

Madu Miiik — Dštatalu noor peremees.

Keša } ta linnasõbrad
Wõša }

Maia Loor — noor lest linnast.

Saamer — külapuusepp.

Raudpea — Dštatalu popsiikoha rentnik.

Kati — Raudpea naise õetütar.

Mogri — notar.

Mats } teenijad Dštatalus.
Maali }

Aeg: olewik. Koht: Dštatalu talu.

Tegewustik sünnib Dštatalu õuel.

Sisuseletus

„Dštatalu õnneuputus“ — see on külajant. Sellisena on tal teraw humoorne siisu ja väga energiline ja kiiretempoline sündmustik. Ta mõjub seepärast elujõuliselt ja wärskendawalt praeguseaja murerikkail ja hallidel päewadel.

Näidendi süžee on puhtjandiline: noorperemees läheb katlema külapuusepaga jõekaldal — mõlemad kukuwad jõe. Noorperemees pääseb, kuid peab end nüüd puusepa roimariks ja hoiab end paos. Aga ka puusepp pääseb ja toimib samuti. Kuidas nüüd kadund pere-mehe testament awatakse, kuidas sõbrad teda tema enda kuuldes taga räägiwad, kuidas ta ise walehabemes nende hulgas liigub ja kuidas ta olukorra tõttu wiimaks õnnelikuks peigmeheks saab — kõik see on tõesti toodud väga wärwikalt ja elawalt.

Tegelastearwult kui ka dekoratsioonelt wähenõudlik, on näidend maiuspalaks wäitelawadele.

Wäljawõte 3. waatusest

Wõša, notar ja Miiik (tulwad oma wahel nõu pidades paremalt aiaist. Meile seltsib ta Raudpea).

Wõša. Minu arwates peaks selle kohta seaduses ikkagi paragrahw leiduma, mis. . .

Notar. Seadus ütleb selge sõnaga et. . .

Keša (kes wälja tulnud elumajast). Aga kuidas on jarnase asjaga, kui kaewakšime kõrgemasse kohtusse edasi? (Astub wajakule.)

Notar. Sellest just praegu kõnelemegi. Ei aita siin enam mingi asi. Testament on seaduslik ja meie peame tema järele toimima.

Raudpea. Ja muidugi. Notari härra on ju ometi mees, kes seadust ja asja kõige paremini tunneb ja teab. Minu Kati pärrib kogu päranduse ja sellega on asi ants! (Wõša nihtub paremate.)

Notar. Testamentum on seaduslik, paralentum, ja minu amet on seaduste täitmine.

Keša (endamiis). Wõi kõiida õige Kati ära?!

Wõša (samuti). Kui ma tahaks, wõiksin terwe selle waranduse ja Kati preili weel pealekauba omale saada!

Notar (samuti). Mina, eesl, oleksin möödunud talwel juba peaaegu abiellund. Nüüd on selleks paras aeg! —

Raudpea (samuti). Naise õetütar! Weri on wõõ-

ras! Kõsin õige ise Kati ära, siis on terwe see Dštatalu kupatus minu!

Miiik (peab ettewaatlikult kõik mehi silmas).

Kati (tuleb elumajast kandituga, millel weinipudel ja 4 klaasi). Andestage, kui ehk wagt üllitan. Tõin härrastele keelekasteks weidi koduweini. Palun, maitsege, mu härrad.

Keša (kõrwale). Mida kiiremini külge küüa, seda kindlam!

Kõik (korraldawad end ja kõhatawad lohmetanult ja arglikult).

Kati (waatab neid juure imestusega).

Keša (talle liginedes). Milline nõiduw olewus!

Wõša (samuti, peaaegu ühel ajal). Diktšakt waimustaw!

Notar. See käit, see graatsia. . .

Raudpea. Katikene, mu armas, magus põllu-muraka terafene!

Kati (weinil õjutades). Kui härrad soowiwad. . .

Keša. Ma tänan, ma tänan. . . Ma arwan, et see jook mulle paremini maitseb kui ükski teine ilmas. (Wõtub klaasi.)

Wõša. Teie kätega kantud jook on maitsewam kui jumalate jook nektar. (Wõtub klaasi.)

Kati (naerab). Sahahaa! Nektari meie talus küll ei kaswa!

Notar (klaasi wõttes). Broost, magus sükrusajalene, jahariinikum, linnumeistikum

Raudpea. Sinu antud wein, armas Kati, tuleb nagu kastepeisk karuohakale peale pöua!

Kõik. Broost, wäikene Kati preili.

Kati. Broost, härrased! (Kõrwale.) Imelik, kui hea taju neil täna on! (Waneb kandiku lauale, waatab küsiwalt Milla poole, kes liigutustega südamele ja pähe püüab mõista anda, et mehed Katisse on armund).

Kesja (pannud klaasi tagasi, haarab Kati käe). Täna, preili Kati, täna kõigest oma poisimehe südamest. Nii sugune wäikene magus käekene, kas ei sobi ta minu omaga hästi?

Wõsa. Minul on weel kenam käsi, minu käsi sobib teie omaga weel enam, preili Kati. (Tõstab tigi.)

Kesja (Wõsale). Ah — hoi a nüüd sina eemale oma — wäntadega!

Wõsa. Aga siis mina olen mees paremais aas-tais, wäga intelligentne wäga raffineeritud. . .

Kesja. Mis puutub raffineerimisesse, siis ei suuda jelles suhtes keegi minuga wõistelda. Aga wanadus. . .

Notar. . . on minul lihtsalt juurepärane. — Muisam meheiga — 60 aastat. Nii sugune terwis — elujõud. . .

Raudpea (wahete). Nagu minu oma — ma ütlen — niisugust ei olnud Kalewipoja wanajal kah! Ja ilusad käed, ahwineeritud kombes ja pagan teab mis kõik, sehakest sobi pole minu arwates täissa mehele wajagi! Ets ole Kati?

Kati. Kui huwitaw! (Endamisi.) Ma ei saa aru, mida nad öieti soowivad. (Härradele.) Härrad waatawad mind kõik nii imelikkude pilkudega — mis on siis öieti juhtund?

Milik (pilkawalt). Kas preili Kati siis sellest aru ei saa — härrased on preilile kosja tulnud!

Kati. Kosja? — Minule?

Kõik (täbijegi, ootawalt, paluwalt). Kati preili! — Katikene! — Armas Kati!

Kati. Minule kosja? Miks siis? Mis olen siis mina, lihtne purupaljas talutüdruk?

Raudpea. Seda parem, Kati, siis wõiksin mina näituseks. . .

Kesja (wahete). Oh, mina soowiksin teid just nii, nagu te olete!

Wõsa. Ja kõige sellega, mis teil on.

Notar. Ja mis tulewikus tuleb.

Kati (itta weel segane). Aga ma ei mõista. . . (Kõrwale.) On nad hullud peast?!

Kesja. Ma tohin ju loota?

Kati (naerab südamekult). Ahahaa! Nüüd ajab see lugu mind juba naerma. Teie tahate minu elulaewakest wiist abieluajadamasse juhtida. . . Teie — kolmekesi?

Wõsa. Meie kolm wõistleme oma wahel!

Raudpea. Palun wäga — kolmekesi? Kuidas kolmekesi? Aga mina?

Kati. Aga see on ju. . . (Kõrwale). Kui neist ometi kuidagi lahti saaks! (Üks röömsalt.) Tubli, härrased. Ma teen oma otsuse! Aga andke mulle aega ja ükshindust!

Kõik (armunult). Do, Kati preili! Palume!

Kati. Ma tahan selle üle ennem mõelda ja siis teen ma otsuse. Seniks aga palun härraseid mind weidi üksi jätta.

Kesja. Igatsen teid, mu preili, nagu pöuane maa, mis taewalaotusest igatsleb wihma! (Kummardub ja lahep majja.)

Wõsa. Minu lootused õiksewad minu rinnas nagu weripunased nelgid — teile, mu kallis preili Kati. (Kummardub. Ära.)

Notar. Ja minus on notar notarius kõrwuni armund, nagu koolipois — teisse, preili Katikum. (Kummardub. Ära.)

Raudpea. Minu elupõld jääb hoopis sööti ilma sinuta, kallis Kati! (Kõrwale.) Kes ees, see mees! Tulen kohe tagasi! (Wajatuks ära.)

(Amaridub.)

Kati (tormab Milla juure). Härra Milla, saate teie kõigest sellest aru?! Ütelge mulle ometi. . .

Milik. Aru? Miks sellest aru ei saa! Oh, see on wäga lihtne lugu ja see selgub teile isegi. Ühejõnaga — asi on sehake. . . (Waneb näpu äkki waikinijeks juule.) Tsi! Taja! Säält tuleb peremees, üks kosilaste. Küll sa selle käest kuuled, milles asi seisab!

Raudpea (tuleb wajatult lauale, röömsalt särades Katile). Na, wiimaks ometi mu kallis, mu jumaldataud hing! Mul on sulle üks suur, suur uudis. (Mittale.) Ja mis sina tohmar siin siis tolgendad. Kus ju töö on?

Milik (minnes). Ma kaitsejin Kati preilit põrund kosilaste eest. (Ära aeda. Wajab end paremal, pöõsa taga.)

Raudpea (talle järele). Tema kaitstes! Mõlkus! Tse ei saa suudki lahti! . . . (Katile.) Noh, mu armas Kati, ma loodan — kaua sa wiist minu juures ei mõtle?

Kati. Kuidas, peremees? Ma ei mõista. . .

Raudpea. Ma olen ju sulle nagu isa olnud, olen sind sügawast südamest armastand. Igast raskest tööst hoidsin ma sind kõrwale, kõik lasin Maalik teha. Aga iga magusama suutäie hoidsin ma sulle. Ja nüüd kus Milla päranduse lugu nii toredesti meile — ee — s. t. sulle kuffus. . .

Kati (imestanult). Aga kes on siis öieti härra Milla pärija?

Raudpea. Pagana pihta — sina, Katikene, sina tüdruk!

Kati (wahib teda totrana). Mina?! Milla pärija?! Mu jumal — kas see kindel on?

Raudpea. Kindel nagu aamen kirikus!

Kati. Milline rõõm — milline — oi, ma tunnen et lähen segaseks peast. Kus on Ants, kus on Ants, ma pean silmapilk sellest temale kõnelema!

Raudpea (ärritub). Mis? Paganu pihta, mis on sul piistmist Antsuga, selle sulase laistworstiga?! Kuule, Kati, ma arwan koguni, et sul temaga. . .

Kati. Kus ta on, kus ta on, ma pean talle seda silmapilk ütleva!

Raudpea. Mis, ja tahad oma suurt rõõmu selle sulasetolaga jagada?! Ja mitte minuga? On see siis sinu tänu mulle kõige hea eest, mida sulle olen teinud, Kati-kene?! Lapsepõlwest peale olen ma sind kasvatand ja hellitand isa ja ema eest, olen jagand kõik su mured ja rõõmud ja nüüd korruga — jätad sa minu kus see ja leine — selle tohmani sulase pärast. Sina rumal Kati-kene — mitte sind ennast ei taha nad sedawõrt, kui su pärandust. Aga mina ise — ma kinnitan sulle. . .

Kati. Drukene, ma ei mõtlegi ju midagi jarnast, et sind nüüd üksi jätta, kuid ma pean silmapilk Antsuga kõnelema, silmapilk onu! (Jookseb õhetudes majja.)

Raudpea. No mis ja ütled selle sulase kohta! (Ants hüüab ta seljataha.) Ise nagu kulund kaloss, aga tüdrukule ta meeldib! Kurat võtaks! Niisugune raibe! No oodaku ta, küll ma talle rojule veel tulesd alla teen! (Tahab majja minna.)

Milit (haarab tal sabast kinni). Pidage peremees!

Raudpea (ehmub). Ah! (Militat nähes kogub end, julgab loom korra, siis kõrwale). Deh, mina arwain poltstet olewat! (Tigedalt Militale.) Sina lontrus — kuidas sa julged oma peremehega nii ümber käia, mis?

Milit. Oled sa peremees wõi kes tahes, aga kolki sa saad, kui mind kulund kalossiks nimetad. Selle aga hoian ma teiseks korraks. Nüüd aga ütke mulle peremees, mida sa Katiist tahad, mida need linnawurled siit olistwad?! . . .

Raudpea. Lohoo! Kus ja poisj küll selle julguse wõtad — minuga nõnda karjuda. Kuule, ma ütlen sulle heaga. . .

Milit. Aga mina ütlen kurjaga, et jätke Kati preili rahule. Kui need poolnarrid linnakosilased Katiist eemale ei kao, siis kargab mu elu jumala eest täis. Ma ei küsi sinu seda ei teist, ma kolgin nad kõige täiega õstatalust minema. Mõistad?

Raudpea (üllatatum). Lohoo? Lohoo? Kolgid minema?! (Kõrwale.) Tema kolgid minema! Minu wõistlejad! No see on alles tore! (Militale.) Kuule päris õige, Ants poeg! Tee õige linnakostele sõit selga! (Kõrwale.) Ja pärast teeme sinu endale kah, siis on jällegi rahu majas ja Kati minu oma!

Milit. Kurabi pihta, nad peawad alles nägema kuidas nad. . . Saada mu ruskate ette need närufaelad!

Raudpea. Seda ma teen, Ants. Silmapilk! Silmapilk! Sinu heaks olen ma nõus kõik tegema! (Kõrwale.) Das klobiwad üksteist, siis olen mina ikka lee ainuke kuff õstatalu õrrel! Chehee! (Kaob naerdes majja.)

Milit (ärrit). Selle rentniku lasen ma wiibimata lahki. Niisugune togu inimese asemel! Ja sõpru ei tunne ma tänasest päewast ühtegi. Mul ei ole niisuguseid sõpru tarwis. Eh, kurabi pihta, nüüd aga kihwataw mu süda sees. Saagu nüüd wõi sandim, aga kauem ma enam seda neetud mängu ei kannata. Kes mulle kätte jatab, selle teen ma pihuts ja põrmuks! (Wra.)

Kati (tuleb aiaast wõsatalust). Ma ei leia kusagilt härra Militat. Ja need linnakostad ei jätta mind rahule, jookswad mulle nagu kuskitad järele. Nüüd piistfin ma nende eest jooksu, saab ometi natuke hingata!

Door (tuleb majjast). Ma — jäl ongi see wastik tüdruk! (Kattile.) Kas ma tohin teist midagi küsida, preili Kati?

Kati. Palun, miks mitte, ma wistan heameelega. **Door.** Kuidas tuli härra Milit selle peale, et oma waranduse just teile pärandas?

Kati. Me tunneme teineteist juba lapsest saati. **Door** (wihajelt). Te olete päranduse petja, muud midagi!

Kati (üllatuselt sõnatu). Aga proua!

Door. Urge ärritage mind weel rohkem, muudu wõib weel midagi sündida. Niisugune külamakstas segab end meie kihluste wahle ja warastab minult päranduse. Ma wihkan teid!

Kati. Aga proua. . .

Door. Pidage parem oma suu. Kus on härra notar?

Kati. Ma ei tea.

Door. Wõi olete selle kah juba enese järele jooksma pannud. Urge lootke — küll ma ta üles leian. Ma muudan weel testamendi ümber, seda peate nägema. Mitte sentigi ei pea te nägema! (Wihajelt ära majja.)

Kati. Nagu oleks see kõik minu süü. Mis minagi sinna wõifsin parata. Ah — (kurwalt) mulle ei tee terwe see warandus enam mingit rõõmu! (Waus.)

Milit (on aiaast taha, Katiile märkamatuks jisse hüüand). Kati-kene! Kati!

Kati (ehmub ja pöörab ümber). Ah see olete teie, härra Milit. Ometi kord. Ma olistfin teid igalt poolt asjatult.

Milit (õnnelikult). Sina olistsid mind?!

Kati. Ja muidugi. Ma tahtsin teile nimelt welda, härra Milit, et see teie poolt väga mõistlik oli, et te oma waranduse mulle pärandasite. Mul on nimelt üks tore plaan!

Milit. Wäga armas mulle, kui sa minu toimingut meeldiwaks nimetad. Igatahes tahtsin ma sulle head teha, sul läheb ju nüüd nii palju raha tarwis. . .

Kati. Kuidas nii?

Ullik. Aga see austajate hull!

Kati. Ma wilistan nende peale!

Ullik. Kuid need kofijad on ju kõit mehed paremates aastates. . . Ah, Kati, kas ja siis muud oma pärandusega teha ei osta, kui ainult abielluda?!

Kati. Aga kes teile ütles, härra Ullik, et mina abielluda kawatseten?

Ullik. Ma kuulsin midagi sarnast. Sa kõnelesid mingisugusest toredast plaanist.

Kati. Muidugi on mul üks tore plaan. Ma võtan teie vara, müün teie majad maha, panen kõit väärtpaberid ja dokumendid ümbrikusse ja saadan teile Lätiimaale järele. Teil peab seal hea elu olema, seda ma ütlen teile ja see on minu plaan.

Ullik (ahti rõõmsalt). Kati! Katifene — kas ja tõesti seda tahad teha? (Üttri tõsijemalt). Aga kellega sa abiellud?

Kati. Mitte kellegiga.

Ullik. Sulle ei meeldi siis keegi siin majas?

Kati. Kas mulle meeldib. . . (Waikib häbetult.) Tõtt öelma — teie ei märka küll nii mõndagi, mis teie ümber sünnib.

Ullik. Midagi tahaksin ma küll nii heameelega märgata, aga —

Kati (telmitat). Mida siis nimelt, näituseks?

Ullik (rõõmsa äravusega). Do — ma näeksin meelsti südant, mis mulle tujukub, ma märkaksin armastawat pikku, aga. . . (Elumajast kuulub sammude müdinat ja äravaid hääli. Mõlemad kuulatawad.) Mis see siis on? (Täpab.) Uhea! Seal need kaabakad tulewadki! No tulgu! (Läheb vihaseks, wistab tuue sekkast, käärib waruseid.) Aga nad nüüd saavad alles keretäied.

Kati (üllatunult). Mis see siis on? Härra Ullik, mis on siis teiega?

Kesa ja Wõsa (tulewad lärmitsedes majast, neile järgneb notar, ametlik ja waigistaw).

Kesa (Ullikat nähes). Siin ja oledki. Mis mees ja õige oled, et meid siit wälja wistata tahad, mis?

Wõsa. Niisugune sulasjärü! Meid meie omast talust wälja wistamas! Me sulle näitame! (Tulewad ligemale.)

Ullik. Hoidke aga eemale! (Unustab enese, tema hääles ja liigutustis tundub endine Ullik.) Kui ma oma rusikad tööle panen, siis peksan teid weel tühjemaks, kui te praegu olete!

Kesa ja Wõsa (on talle tahelt poolt ligimend. Ugab wõitlus. Ullik on tugew ja linnamehed on ta käes nagu udusuled).

Kati. Täewas hoidku! Appi!

Notar (on astund tagaplaanil pingile). Rahu, härrasjed! Silentsikum paralentum! Mina notar notarius ja kõrge kohus käsen teid. . . (Kesa lendab wastu pinki, notar põgeneb teisale.) Silentsikum! Paralentum! (Wihaseft.)

Notar notarius ja kõrge kohus. . . mina käsen teid juris junikum. . .

Kesa (on wõitluses haarand Ullika pea kaenlasse. Talle jääb pikku Ullika walehabe ühes parukaga. Jääb Ullikat pärani silmil wahtima). Uaa!!!

Kati (ehmunult). Täewas hoidku! Mis nüüd?!

Wõsa. Mis? Helde looja — see on Ullik!

Notar (õnatu). Paralentum! Ullikum rediwikus!

Kesa. Ullik — sõber?

Wõsa. Sa elad?

Ullik. Jah, elan küll, „kallid sõbrad!“ (Tabab paruka ja habeme oma kätte ja pistab pükstasku.)

Kesa. Waata — see on ju — anna andeks. . .

Wõsa. Me ei teadnud aimatagi, et see sina oled, et sa weel — armas sõber. . .

Ullik. Ah jätke lord juba! Oma meelilused jätke parem ülemata, mind teie nendega enam ei wõida. Siit peale tahan ma waikselt, sõpradeta elada, ma tahan. . .

Notar. Waikselt küll, aga wanglas! Paralentum arestantikum!

Ullik. Kuidas? Teie arwate siis, et. . .

Notar. No muidugi. Teie olete ju roimar roimarius puuseppus Hamerikus. Mina, notar notarius ja kõrge kohus — arreteerin teid!

Ullik. Puusepp Haamer uppus õnnetult, mina tema surmas süüdi ei ole!

Notar. Teie testamentumi wiimane paragraafum ütleb nõnda. . . „wõib olla, et ma homme uppumise surma leian“. . . Paralentum! Sellest järeldab seadus, et kiritöö on ettekawatsetud ja kuulub raste karistuse alla.

Ullik (endamisi). Seda tegin ma tõesti rumalasti! Selle peale ma ei mõelnudki! (Tasa.) Katifene, ma olen kadund!

Notar (hüüab aeda). Sei peremees! Raudpea! Seda meest peab hoolega silmas pidama! Mehed usutele ja wärawatele wahti, paralentum, arestantikum!

Ullik (hirmunult). Mis nüüd küll teha, mis nüüd küll teha?!

Notar. Teie ise wastutate selle eest, kui roimar põgenema peaseb.

Kati (tasa Ullikale). Olge mureta, küll ma teie eest seisan. Raudpea peab teid põgeneda aitama.

Notar. Teie ei pease kusagile! Küll mina juba selle eest hea seisan! (Teiste poole.) Lähe härrasjed, ma pean selle härra arreteerimise paberid korda seadma! (Ullika poole.) Me näeme weel, härra Ullik. Läti härrad! (Wälja ära, Kesa ja Wõsa talle järele.)

Kati (taastunditult). Waene härra Ullik!

Meri on süüdi...

Näidend 4 vaatuses

V. Rätsepa järele oludekohastand P. Luide

Tegelased:

Krist Kristofersen, parka „Siimon Vintropi“ kapten
 Anna Kristi, ta tütar
 Marta Oven, naine tänavalt
 Preedik Park, merimees
 Larri, kõrtsmik
 Paar merimeest

Tegevustik sünnib sadamalinnas. I vaatus: kalurite-kõrtsis; II, III ja IV vaat. sõeparka kajutis.

Sisuseletus

Suur, ääretu meri otsustab nii mõnegi inimese saatuse ja õnne. Seda eriti merimehil, kelle tulevik magab hallis udus.

Vana merimees Krist saab oma ainsa tütreaga 15-aastase lahusoleku järele kokku. Ta ootab teda kui päikesekiirt oma vanaduse hallile taevale, kuid saabub — läbipõlend, murtud tänavanaine! Ent meri määrab saatused: ta tütar õpib esimest korda elus armastama. On see nüüd juba hilja? Kuidas vastab sellele armastatu, kui talle avastub must minevik? Kas leidub õnne marusel merel, matvas hallis udus?

Ainult meri ükski teab, kuhu viivad nende inimeste teed...

See on sügavhingeline ja mõjuv näidend, mis oma lihtsa seadelduse, vähese tegelaste arvu ja põneva sisuga vähe nõuab, kuid seda rohkem pakub.

Väljavõte 1. vaatusest

Merimeeste kõrtsi tagatuba.

Eesriide kerkides joovad vasaku laua ääres kaks merimeest õlut. Vasakult, kõrtsist, kostub õige tumedat häälesuminat ja grammofoon hakkab mängima õige vanat ja tuntut viisi. Kõik see heliefekt tungib esile suurema jõuga, kui keegi avab vahepäälse ukse, tuleb sisse või läheb välja.

Merimehed (lõövad klaase kokku).

Esimene. Proost, vana hüljes!

Teine. Tervist! Hüva märjuke! Keerleb rinna all kui vesi ahtris. (Viskab alla.) Hühvasti!

Esimene. Ei saa seda märjukest igast kõrtsiloksust. Selles urkas on ta kangem kõigest ja siin on ka mehed, kes teda oskavad juua! Vala täis, sa vana haikala!

Teine (valab ja jorutab kaasa eestoa grammofoonile).

Larri (pistab näo ukse vahelt sisse). Hei! Kristi! Rootslane! Ei ole või?

Esimene. Mis rootslast sa sääl taga ajad, sa vana õllepudel. Saada veel kaks kanget.

Larri (sisestub, kiri käes). Silmapilk, silmapilk. Vaatan ringi, et ehk näen Kristit. No ei ole veel tulnud, lubas tulla. (Annab kirja II merimehele.) Säh! loe sina, mul silm ei võta, prille pole.

Teine (uurib nokastand peaga kirja, Larri seisab ta selja taga ja vahib üle õla. Veerib). Krist Kristofersen.

Larri. Vana Kristi jah, see ta on!

Teine. Õige viletsad varesejalad!

Esimene (kes seni lallutas laua taga, hakkab jorutama). Varese-jaa-aalad... varese-jaalad...

Larri. Tema neh! Mul ei tulnud meelegi, et Kristil nisuke kuramuse tore nimi on. Ei noh, varem sai ta õige tihti mõne kirja, aga sellest on ka hea aeg tagasi. Kuule — vaata — kust kohast see kiri ka on?

Teine (veerib). Saint-Paolost... Naise käekiri — vaata mul aga kuradi võrukaela!

Larri. Tal on sääl kusagil tütar. Rääkis mulle kord, kui mehemoodi täis oli. Nojah — vahepääl oli teine tükk aega siit kadund, polnud nähagi. Aga küll ta juba tuleb, see vana merekaru!

Esimene (lallutab endiselt). Mere-kaa-aaru! Mere-kaa-aaru!

Teine. Kristi... Kristi... tuleb ette nagu tuttav.

Larri. Ega sedagi tea. Vana merimees! Sõeparka kapten. (Tasem.) Tubli mees, aga mõnikord ka üsna mokas, kui jooma hakkab.

Esimene (lallutab). Kui jooma haa-akab, kui jooma haa-akab!

Larri. Naine suri tal juba ammu. Nüüd elab teine pagan selle vana Martaga.

Teine. Missuguse Martaga?

Larri. Näh sa's ei tea. Marta Oveniga ikke!

Teine. Ei tunne ma sehakest, pole ma siitlinna mehi. Mis naine see siis sehake on?

Larri. Naine, ikke naine, aga amet kahtlane.

Teine (käed taskus, vahib teda suuril silmil). Kahtlane amet?

Larri. Kõige vanem amet maailmas! (Naerab täiest kõrist.)

Teine (taipab). Aaaa!...

Esimene (lõõb pudeliga mürtsu lauale). Pidage nokad, teie sää! kaks kaputsiinlast! Kui juua ei saa, läheme minema. (Tõuseb, viskab metallraha lauale.) Säh, vana õllekraan.

Larri. Heldeke küll, miks siis ei saa! Saab, saab! Mina ju oma lobaga. Kohe toon, silmapilk! (Ruttab vasakule.)

Teine. Ei too enam. Aitab! Meil vaja laevale minna. Lähme! (Võtub esimese kaelast kinni.)

Esimene. Lähemee ja lähemee!...

Meri aga mässas, vahtu löi,
vahtu löi ja vahtu löi,
kapten kajutus rummi jõi,
rummi jõi ja rummi jõi!...

(Mõlemad lauldes keskkusest välja.)

Larri (saadab nad kukalt sügades uksest, vaatab koraks ümbervaatavalt uksest välja, suleb siis ukse, tuleb tagasi, võtab laualt metallraha, proovib laual selle ehtsust, paneb raha kukrusse).

Hääl (kõrtsist). Hei, Larri! Larri! Kuramuse pihta!

Larri. Tulen, tulen! (Peidab kukru ja hakkab minema kõrtsitoa ukse poole, vasakule.)

Kristi (elatanud merekaru, juba keskmiselt nokastand, tuleb talle uksele vastu).

Larri. Aa — räägid kuradist, sää! ta ise ongi! Tervist, vanapoiss!

Kristi. Mooning, Larri! (Hülgab näost.) Joome!

Larri (naerul). Joome, tingimata joome. Aga sa oledki juba tublisti trimbanud, Kristi. Kus sa siis nii jõid? (Kobab tasku kirja järele.)

Kristi (hirvitades). Parkal, kus mujal, teisi kõrtse, päale sinu loksus, ma ju ei külasta. Parkal jah, ühe vana iirlase juures. No oli aga see üks whisky, kurat võtku. Noh — anna nüüd ruttu midagi! Midagi õige hääd. Täna on mul jälle rahakest! (Kõlistab taskut, naerab ja hakkab laulma kõrgele häälele.) Sitte oli kello kaksitoista öölla, meri muutus mustalla. Horei, me noored meripojad! Ilus oled, merilaine, ega suru meida paina!

Horei... (Tõstab käe ja lõõb takti kuid vaikib, kuna Larri ta silme ette on tõstnud kirja.)

Larri (kavalalt). Naise käekiri!... Oled sina aga võrukael, Kristi!

Kristi. Mis, kiri? Anna siia. See on Annalt, kahtlemata Annalt, minu tütrelt. (Pöörab uurides kirja, kahtleb). Pole talt ammu enam ühtki rida saand, peaaegu terve aasta.

Larri. Päh, muinasjutt puha, Kristi! Tütrelt!... Päh! Ega iga seelikukandja veel tütar pole!

Kristi. Ei, vana õllemagu, seekord siiski Annalt. Kurat võtku, ma peaaegu olen vist liiga joobnud selleks, et kirjast aru saada. Kuule, mine too karastuseks paar õlut, ei parem paar whiskyt. Puh! (Istub pingile paremal laua juures, kirja silmitsedes.) Noh, ruttu, Larri!

Larri. Silmapilk, silmapilk! (Läheb kõrtsituppa.)

Samal ajal kostub tagaseinal asuval uksele vali koputus ja põrutus.

Kristi (ärkab mõtteist). Sarvik veel kord! Marta unustasin ma hoopis ukse taha! Ma tulen juba, ma tulen! (Läheb ja avab ukse.)

Marta (aastailt umbes 40—50, kannab oma ameti jälgi nii näoilmes, kõnes, kui ka liigutuses. Poolpahaselt urisedes). Saatan sinuga, vana rootslane — tahtsid mind kogu päevaks vist välja tänavale jätta. (Asub pahaselt paremale laua taha.)

Kristi (vabanduses). Anna andeks, Marta. Lobisesin siin selle neetud Larriga ja unustasin, sarvik võtku, et sa ukse taga sisselaskmist ootad. (Tegeleb kirjaga.)

Marta (rahunedes). Tunnen sind. Kas saan siis kord juba juua?! Käsuta mulle õlut!

Kristi. Aga muidugi, Martake. Me joome mõlemad. Üksteise terviseks, nagu ikka! (Avab kõrtsiukse, kõrvaltuppa.) Hei, Larri — mulle whisky aga Martale õlut!

Marta (kõvasti). Aga imekiiresti, sa õlletünn! Kui ma minuti jooksul midagi rütubata ei saa, kuivan ma ära! (Kristile, kes tulnud laua juure kirjaga ja seda just avab.) Mis? Sa said kirja?

Kristi (loeb vastamata, uudishimulikult, lõpupoole tuleb ta näole rõõmusära). Kurat võtku — Anna räägib, et sõidab juba neil päivil siia. Ta olevat Saint Paolos töötades haiglaseks jäänud. (Särades.) No see on alles üks mõpus uudis ühele sarnasele vanale kuradile, nagu mina!

Marta (pahaselt). Anna? Missugusest Annast sa sää! pobised, vana koletis?

Kristi (pöörduv nagu vabanduses Marta poole). Noh, sa tead ju, Annast, mu tütrest. Ma rääkisin ju sulle, et pole näind teda seitsaadi, kui

oli pisikene plikaterakene. See oli Rootsis, pääle mu naise surma. (Tõsineb.) Siis oli ta väikene kui putukas... Viie aastane alles.

Marta (klaasi tühjendades). Noh — kui vana ta siis nüüd on?

Kristi. Oota jah — kui vana ta ongi. Ei, lase ma mõtlen — kümme, seitseteist — pagana pihta, täpselt 20! Ausõna 20!

Marta (põlgavalt). Isa! Kes ei ole oma tüdarta näinud juba 15 aastat!

Kristi (tasasel, vaikselt häälel). Jaa — nii see on. Kui ta oli väikene sülemaim, olin mina bootsmaniks ühel rootsi laeval. Ma ei käinud aastate kaupa maal ja kui ma...

Marta (vahele). Kaua ma pean ootama siis seda õlletilka, sa söekaru! Kui ma silmapilk midagi ei saa, siis... Hei! Larri!

Larri (tuleb samal momendil). Juba ma tulengi. Palun väga, aga täna on kõrts kuradi moodi täis! (Asetab kannud lauale.) Palun! Ja terviseks!

Kristi. Skool! (Joob. Marta samuti.)

Larri (Kristile). See läheb ju, nagu poleks sa kuul ajal midagi joonud. Kust sa siis ka sõitsid?

Kristi. Ah — Norfolkest. Oli see alles sõit! Kogu aeg udu. Udu, udu ja ikka ainult udu! (Joob.) Sinu terviseks, Marta!

Marta. Proosit!

Larri. Olen käepärast, mu sõbrad, aga hüüdma peate. Sää! ees on täna õhk paks! (Kõrtsituppa ära.)

Marta. Sa jätsid jutu pooleli, Kristi.

Kristi. Õige. Ja üsna kurvale kohale. Kui ma kord pääle pikkade meresõitude maale jõudsin, oli mu naine surnud... Väikese Anna aga jättis ta oma sugulaste juure väikesesse talupoja farmi. Ma mõtlen, see oligi hää. On päris tore, kui noor tubli tüdruk ei ole tuttav selle vanakuradi — merega ja ei tunne sarnast isajätist, nagu mina olen.

Marta. Noh — küll see tüdruk mõistab! Merimehe tütar, hm! Läheb mõnele merikarule mehele, sellega see ilus elu harilikult lõpeb!

Kristi (hüppab püsti ja virutab rusikaga lauale et klaasid hüppavad). Ei, kurat võtku, seda ei ole!

Marta (kaitseb klaasi, mitte pahaselt). No-noh, valaskala... põrutab mul joogi maha!...

Kristi. Olgu mis, aga seda ei sünni ialgi!

Marta. Mis sa siis nõnda karjud?! On selles siis midagi. Merimees oled sa ise ka!

Kristi (pikkamisi rahunedes). Muidugi. (Naeratab.) Merimees — olgu kuidas on, aga merimehele naiseks minna, ei! Ma tean juba. Ja Anna teab seda samuti.

Marta. Millal ta siis tuleb?

Kristi (ärevuses). Nojah, selle unustasin ma hoopis. (Vaatab kirja.) Siin seisab... seisab... varsti sõidan. See ongi kõik. Võib olla... võib olla... (jäeb mõtteisse) tuleb ta juba õige pea... võib olla täna...

Marta (vaatleb teda irooniaga). Vaevab südant, mis? (Kristi tõstab pea.) No olgu pääle, olgu! Muidugi tuleb Anna sind siia otsima. Mis teenistus tüdrukul on?

Kristi. Ta jäi farmi sugulaste juure kuni 18 aastani, siis reisis ta aga S. Paolosse, lapsehoidjaks. (Raputab pääd, otsustavalt.) Kuid nüüd on sellel lõpp, mina ei taha enam, et ta tööd hakkaks tegema. Mina tahan, et ta sellest ajast pääle minu juure jääks.

Marta. Sinu juure — söeparkale? Hm — ei usu, et see temale sama hästi meeldiks kui minule.

Kristi (jäeb mõtteisse). Arvad? (Talle jääb midagi südamesse.) Aga kui ta täna-homme tuleb... (vaatab abitult Marta otsa) vaata siis... Marta...

Marta (järsku). Noh, mis on? (Teeb näo nagu vihastaks, mõistab aga siiski Kristi kimbatust.) Ma saan väga hästi aru mis sa mõtled, vana rootslane. Sa tahad minust lahti saada! Mis? Ma ütlen sulle — ei oleks maksnud hakatagi, kui nii kergesti jälle lõpetada tahad!

Kristi (häbistunult). Ma ei taha midagi lõpetada, Marta.

Marta (vaatab talle ühe sekundi otsa, siis purskab karedalt naerma).

Kristi (puudutatult, haavunult). Ma ei ütelnud enda teadmise järele midagi sarnast, mis maksaks naerda.

Marta. Siis mine vaata end peeglis! Oi-oh-oh! (Lakkab, põlglikult.) Vana lollpää, kes püüab Marta Ovenit petta, pääle selle, kui see 20 aastat parkadel on elanud. Mina tunnen neid asju liigagi hästi ja ma ei soovi, et mind kõrvale heidetakse nagu nartsu. Ma võin ka ise minna. Võtan oma kolid ja saadan sind kus ja kurat, mõistad: olengi tüdinenend sinuga jandamast! Teistel parkadel on küllalt mehi, kes mind ootavad. (Annab Kristile matsu selga.) Rõõmusta, vana konn, ma lahkun parkalt enne, kui su tütar tuleb. Sina lahkud minust hääga ja mina sinust. Lahkume, ja oleme jälle vabad! (Naerab kähisevalt.)

Kristi. Ma ei tahtnud sind sugugi haavata ega pahandada. Sa oled... siiski hää tüdruk...

Marta. Hää tüdruk! (Naerab.) No muidugi, sina käisid minuga väga inimlikult ümber, ega me ei ole pahased. Lahkume sõpradena.

Kristi (rõõmus, et kõik hästi lahenes). No muidugi, kurat võtaks!

Marta. Ma olen alati hoidnud end südame meta inimeste eest. Kuid miks kartsid sa mulle seda öelda? (Põlgavalt.) Arvasid vist, et mu süda murdub, kui ma sinu kaotan?! Et ma ehk enesele otsa teen, mis? Eh-eh-eh — Ilmas on veel küllalt mehi. Kui see aga kõik oleks, mis ma tahaks! (Tõstab kannu.) Noh, rootslane, tõstame selle viimase kannu veel sinu tütre terviseks! Skool!

Kristi (hiilgades). Anna terviseks jah! Skool!
(Joovad.)

Kristi. Kuidas ma rõõmustan, et Anna tuleb minu juure. Tead, Marta, ma pole teda kunagi oma juure kutsund, sest ma arvasin, et ma ei vääri teda. Aga salakesi mõtlesin ma siiski, et ta mind ehk igatseb ja näha tahab. Ja nüüd, kurat võtaks, saabub see päev! (Ta nägu hiilgab.) Mis sa arvad, Marta, kuidas näeb ta välja? Ma mõtlen — ta on tore, imeilus tüdruk. Maa-elu — see juba jätab inimese terveks ja tubliks kui terase! Ja ma olen ka kindel, et ta abiellub kord maamehega ja et tal kord on oma maja, oma lapsed ja mina — nende vanaisa. Mõnikord sõidan ma neile külla ja elan säääl... (Rõõmust kilades.) Tuhat kuradit ja marune meri! (Lööb tugeva hoobi laua pihta.) Täna joome! Hei, Larri — too veel sama jooki, aga ruttu! Larri!

Larri (ilmub uksele). Tasem, sa vana merikoll, ära lõhu lauda!

Kristi (algab vastuse asemel laulu).

Sitte oli kellu kaksitoista öölla,
meri muutus mustalla,
meri muutus mustalla...

Marta (võtab ta käest kinni, tungivalt). Jäta karjumine, vana rootslane! Sa oled lakku täis... Sa pead midagi sööma, siis lähed kainemaks! (Kuna Kristi pead raputab.) Kuuled, mis ma sulle ütlen! Sa ei tea ju, millal su tütar tuleb, siis aga pead sa veidi kainem olema!

Kristi (tõuseb kõikudes püsti). Jah, kurat võtaks, selles on sul õigus!

Larri. Tubli tükk soolast praadi on sulle nagu balsamiks. Mine sinna nurga taha baari!

Kristi. Hää. Aga ma tulen kohë jälle! Nägemiseni, Marta! (Läheb kõrtsi kaudu välja, ümisesed laulu.)

Larri (Martale). Ta sööb ja tuleb kohë jälle tagasi!

Marta. Muidugi. Mulle seniks veel kann õlut!

Larri. Silmapilk! (Võtab laualt kannu ja läheb kõrtsituppa.)

Marta. (kohendab oma soengut, värvib ja puuderdab veidi, siis joob kannu tühjaks.)

Larri (tuleb kohë jälle õllekannuga. Samal momendil kõliseb välisukse kell). Üks küaline! (Läheb ja avab ukse, jäädes sisestujat nähes ootamatusest üllatunult seisma.)

Anna Kristofersen (sisestub. Kõrge, blond, füüsiliselt hästi arenend 20-aastane tüdruk. Ilus, kuid on märgatavalt haiglaselt kahvatu. Välimuselt võib märgata, et ta kuigi korralikku elu pole eland. Ta noor nägu on tsüüniline ja kalk. Riietus lõbunaiselikult kirev ja kombineeritud. Tuleb kõrvale vaatamata ja laskub toolile vasakul esiplaanil asuva laua taha).

Anna (imestanult seisvale Larriale). Andke mulle whisky ja musta õlut. (Kuna Larri ümber pöördub, et minna.) Ja ärge õgige mind nõnda silmadega! Teie —...

Larri (kõrtsi ära).

Marta (silmitseb Annat tähelepanelikult).

Anna (võtab ridiküllist tikutopsi ja paberossid. Puuderdab end enne veidi, siis süütab paberossi ja tõmbab ahnelt suitsu kopsudesse. Märkab, et teda silmitsetakse ja viskab korra pilgu Marta poole.)

Larri (toob õllekannu Annale, siis pikkamisi ära).

Anna (joo kannu äärmise mõnutundega põhjani tühjaks, naudib selle mõju ja siis minuti järele, kui alkohol oma mõju juba on avaldand, pöördub sõbralikul naeratusele Marta poole). Noh, nüüd on kõik jälle korras!

Marta (raputab osavõtlikult peäd). Tõesõna, näete aga halb välja. Olete haige?

Anna. Ei. Sõitsin 2 päeva vagunis. Pääle selle tuli mul 1¹/₂ päeva sõita mustas jõelaevakeses... Arvasin juba endamisi, et ma kunagi kohale ei jõua.

Marta (uurivalt). Kust te tulete?

Anna. Saint Paolost, Minesottist.

Marta (vaatab teda hämmastanult, siis pikkamisi). Siis teie! Tõepoolest!

Anna. Jah, ma olen Minesottist.

Marta (purskab järsku terava irooniaga naerma). No see on aga suurepäraline!

Anna (hüppab püsti). Naerate te mind?

Marta (ruttu). Ei, ei, mu laps! Mulle tuli midagi muud meele.

Anna (rahuneb). Ah nii. See on hää, meil ei tarvitse siis tülitseada. Ma ei näe tõesti hää välja, tuln paari päeva eest haigemajast. Ah, ma tahaksin veel whisky. Kas te ei tõstaks minuga seltsis klaasi?

Marta. Miks mitte, meeleldi. (Hüüab.) Hei, Larri!

Larri (tuleb).

Kaks näidendit

millised kandideerivad auhinnale

Hiljuti avastund näidendite võistlus on annud rea näidendeid, mis peavad endile ise lava kaudu publikult võitma poolehoiu ja auhinna.

Kaks sellist näidendit ootavad „Estonia“ repertuaaris oma saatuse kujunemist. Need kaks on: 3 v. näidend eelmänguga „Koidula“ ja draama 4 v. 5 järgus „Kolmas tee“.

Huvitatuile siinkohal paar rida neist näidendeist.

1.

„Koidula“ on „näidend naisest, kes tahtis olla nagu muudki naised.“ Tema autorina esineb märgusõna „Vox humana“. Tegelasiks:

Koidula

Isa Jannsen

Dr. Michelson

Harry

Dr. Rosenthal ja

tolleaegset seltskonda.

Eelmäng: „Tule mulle, tule mulle neiukene!“ Jannsenite kodus a. 1870. I vaatus „Dom Nikitina u sobora“, Koidula kodu Kroonlinnas. II vaatus „Tule, oh kevade, tule ja too mind“. Koidula suvila aed mererannal, III vaatus „Hingepisaratest sulle pärga püüdsin punuda“, Koidula kodu Kroonlinnas.

Eelmäng sünnib vana postipapa kodus, kuhu koguneb traditsioonide kohaselt eesti seltskondlisi poliitikamehi arutama isamaa asju. Unistatakse oma koolidest, eesti õpekeelest, ülikoolist ning laulupidudest, mis peaks äratama uinuva rahva. Isamaa paremad pojad ootavad midagi Koidulalt, Emajõe ööpikult. See on õilis kutse

Koidulale, ta rõõmustab ootajaid oma uue luuletusega: „Mu isamaa on minu arm, ei teda jäta ma...“ Kuid ööpik ise on väsind... Mitte laulmisest sedavõrt, kui igapäevasest vaimutööst; ta ei suuda panna vastu oma austaja, lätlase Michelsoni mangumisele — vaid lubab talle ta naisena järgneda kõikjale, esiotsa aga Kroonlinna.

Märatsev mänaad. Skopase järele (täiendatud). Dresdeni kunstimuseumis.

mastuse võidab dom Nikiitina u soboora.

Kevad mererannas, Koidula suvilas.

Kask on lehtind ja tema õrn sahin kevadtuules äratav Koidulas uue valusa igatsuse. Tule, oh kevade, tule ja too mind, — kodumaale ja lähemale igatsusele. Sumedad ööd unistab ta nüüd kodumaast, kirjutades talle aias lambi valgel armastusest nõretuvaid ridu. Nüüd ometi võib ta seda, sest ta mees on kaugel, linna müü-

ride vahel. Ja paisub see, mis juba hetke uinus: Tundmatu toob talle sõnumi kodumaalt, Koidula ärkab jälle.

*

Üksinduse võimalus on äratand Koidulas vabaduse mõtted. Ilma loata on ta sõitnud Peterburgi, külla Hurtidele, et vähemalt nendegi kaudu olla informeeritud kauge kodumaa asjast. Koju jõudes haigestuvad ta lapsed raskesti. Mees ja selle ema süüdistavad selles Koidulat, visates talle ette liigset hoolimatust väikeste vastu. Emasüda murdub. See on viimane ohe, siis järgneb alistus oma saatusele. Hingeliselt kui ka füüsiliselt haige, murdub Koidula voodi, pääle seda, kui ta on töötand mehele unustada see matsitõugu rahvas ja selle kodumaa, ning lasknud teda põletada oma käsikirjad. See on alistus. Ent pimedal ööl tuleb Tundmatu ja kutsub teda veel kord tagasi kodumaale. Hilja — Emajõe ööpik on murdunud. Ent oma vaimu saadab ta siiski sinna, sinna maale, kellele ta on

„hingepisaratest parga püüdnud punuda“.

2.

„Kolmas tee“ on draama 4 v. 5 järgus (võib ka nimetada traagikomöödiaks“, nagu arvab autor). Autoriks märgusõna „Tõde ja õigus“. Tegelasiks:

Toomas Norgan	
Mariluise, ta naine	
Ilmar	} nende lapsed
Helga	
Leo Vint, ta sõber	
Leena, teenija	
Arst	} haiglas
Õde	
Montöör.	

See on saatusdraama, kui nii võiks öelda. Sisu areneb aastakümnete jooksul alljärgnevas suunas:

Norgan on pankrotis. Tema ainuke pääs on surm revolvrikuuli läbi, kuna sel teel veel armastatud naine ja tüdarta-poega päriksid kenakese elukindlustus-summa. Norgani hävinguplaane katsub pidurdada ta sõber Vint, kuid on hilja...

*

Norgan ei surnud. Läbilastud peaga lebab ta eraldushaiglas, kõrvuti surmale määratud talunik Hahoga. Siin, sõbra surmavoodi äärel, tekitab Vindil idee. Ta vahetab haigete nimelauad ja nende dokumendid. Ja sünnib nii, et vale Norgan sureb ning vale Haho jääb elama.

Sama vaatus 2. pildi variatsioonis Norgan pageb Hahona välismaale, olles unustatud ja surnuks peetud kõigist omakseist, ka armastatud naisest ja lastest.

*

Aastad on möödunud. Vint on üle võtnud Norgani firma. Miljonid laekuvad ta ahnesse kukrusse ja uued kavad ootavad järge. Kuid mitte üksi materjaalselt pole Vint üle võtnud Norgani. Ta on abiellunud ta naisega, kes vahepeäl muutund õige elunautivaks seltskonnadaamiks. Lapsed on saand väärkasvatuse ning oskavad vaid laialt elada päevast päeva.

Siis — ühel päeval ilmub jälle kaugelt Norgan. Ta on hall, peaaegu rauk, kuid südames veel noor veri, mis tahaks leida kättemaksu Vindile.

*

Ja kättemaks tuleb. Norgan avastab kõik Vindi petlikud avantüürid ja mustad äritehingud, avastab ka enda isiku ning valib oma saatusele kolmanda tee...

*

Kumb neist kahest näidendist leiab publikus suurema poolehoiu ja väarikama auhinna?

Studios.

Kontaktist publiku ja näitleja vahel

Huvitavaid mõtteid ülalnimetatud teemi üle avaldab „Vanemuise“ teatri dramaturg V. Metus „Nädala Postimehes“ päälkirja all: „Kas plaksutab või mitte“.

Toome alljärgnevaga mõned väljavõtted.

„Äärmiselt tähtis on kontakt publiku ja näitleja vahel. Seda luua on näitleja ülesanne. Publik võib vaid selle ülesande läbiviimist raskendada või kergendada — ka võimatuks teha.

Milles väljendub kontakt publiku ja näitleja vahel? Kõigepäält muidugi aplausis pärast vaatuste ja tüki lõppu; mängu ajal naerus, nutus või kaasahaaratud vaikuses, sageli ka aplausis keset mängu. Näitlejad oskavad eriti hinnata just seda vaikust, mis tekib põnevail momendel, olgu see põnevus väline või seesmine. Sellasel hetkel teab näitleja peaaegu kõige enam, et kõik need inimesed säääl all, kelle pilke ta ainult tunneb enesele koondunud olevat, on täieliselt tema võimuses. Näitleja tunneb peaaegu esimesest sõnast pääle, kas publik on temaga kontaktis või ei; kui seda kontakti alguses vahest ei olnud, võib ta teile siiski pärast vaatuse või tüki lõppu täpselt öelda, missuguse etteaste või lause järele see kontakt saabus. Iga näitleja teab, et saalis istujad ei ole oma vastuvõtlikkusest igal õhtul samad, et publik võib olla „raske“ ja „kerge“, et on etendusi, mil kuidagi viisi ei lähe korda sulatada seda jääkihti, mis astus üleskerkinud eesriide asemele ega lase tekkida nii igatsetud kontaktil.

Millest olen ebasiis kontakt publiku ja näitleja vahel? Üksiku ettekande puhul — ja see huvitabki peaasjalikult näitlejaid — kõigepäält väliseist tegureist. Kõigepäält on endastmõistetavalt tähtis, et oleks kõike hästi näha ja kuulda. Kui ma lava asemel pean imetlema oma eesistuja kukalt — olgu ta ka jumalikult ilus — ja kui mul läheb kaotsi teatav protsent laval räägitavast tekstist, siis ei ole muidugi kuigi palju eeldusi sooja vahekorra tekkimiseks. Kon-

takt võib oleneda isegi sellest, kuidas publik istub. Kui seitsmesaja kohaga saalis istub sada inimest ja seejuures istub laialipillatuna, siis on näitlejal raske jagu saada pealtvaatajaist. Kui aga need sada inimest koonduvad kõik ettepoole esimestesse ridadesse ja nii öelda moodustavad „ühise väerinna“, siis on tal palju rohkem väljavaateid võiduks. Suurt osa mängib ka niisugune pealtnäha ebatahtis asjaolu, nagu istete kaugus üksteisest. Teil on, oletame, kammerteatri saalis kakssada mugavat kohta ja kõik kohad täidetud. Mängib hää trupp ja vaatab päält intelligentne publik — aga ometi ei saavutata õiget kontakti. Millest see tuleb? See tuleb sellest, et istmed on liig kaugel üksteisest. Ei ole muidugi hää, kui tuleb istuda nagu heeringad tünnis, aga vahemaa üksikute isteplatside vahel ei tohi olla liig suur. Kaugus peab olema nii suur, et vaataja saaks soovi korral oma naabrit vabalt küünarnukiga puudutada. Seda on avastanud prantsuse näitlejad ja kindlasti on neil õigus, sest kontakti saavutamiseks on väga tähtis m. s. see, et mitte ainult näitleja ei võtaks publikut ühise väerinnana, vaid et ka publik ise end sellena tunneb; seejuures aga mängib suurt osa füüsiline lähedus. Väliseist tegureist ei ole viimasel kohal saali temperatuuri.

Kui teatrisaalis mu hambad lõdisevad külmast, on mul üsna raske kaasa tunda sellele, mis sünnib laval, olgugi, et säääl kõnnib kergelt riietatud inimesi päikesepaistes, samuti, kui on nii kuum, et minestus pääle kipub.

Väliseist tegurite vahepääl seisab keel, milles sünnib ettekanne. Kõige tihedama kontakti saavutame kõigi teiste tingimuste olles täidetud endastmõistetavalt etenduse puhul, mis on meie emakeeles.

Samuti tahaks publik meeleldi kaasa tunda sellele, mida ta laval näeb enda ees sündivat. Aga kui säääl opereeritakse ammu iganenud aumõistetega või näidatakse talle mõnda valitseja

traagikat, mis ei ütle meie demokraatlikule ja vabariiklikule ajajärgule midagi, siis ei taha publik nii kergesti kaasa tulla ja talle tuleb see pala siis jällegi teiste abinõudega suupäraseks teha — kui see seda üldse väärrib.

Suurt osa endastmõistetavalt etendab mängise. Tähtis on muidugi ka, mille puhul mängitakse. Harilikule etendusele suhtub publik teisti kui pidulikule. Vabariigi aastapäeval võib nii mõnigi nõrk, kuid muidu isamaaline tükk

luua tugeva kontakti vaatajas- ja näitlejaskonna vahel.

*

Lõpuks küsimus, missugune teater meil saavutaks kõige tihedama kontakti, kas kunstiteater või rahvateater? Vastus peab vist olema niisugune, et kõige enam väljavaateid selleks oleks teatril, mis repertuaarilt on rahvateater selle sõna parimas mõttes, mängult aga kunstiteater.“

Liikumisest laval

A. Arry

Kes tänapäeval ei „teeks näitemängu?“ Olgu pidu milline tahes — kavas on ikka ühe ehk enamvaatusline näidend. Kuidas näidendeid ehk teisi lavapalu ettekantakse — see on juba iseasi. On häid maa- ja väiketeatreid ning organisatsioone, kus asjale tõsisemat tähelepanu pööratakse, kus ettekanne oma otstarbe täidab ning vaatleja sellest naudingut leiab. Paljusid kohtades on aga näidend ainult eeskava täiteks kavva võetud, kuna tema ettevalmistusest ja vääriskusest palju ei hoolita.

Millest sageli mööda minnakse — on liikumine laval.

Ei aita edukusele iga kord kaasa üksnes see, kui osad hästi ära õpitakse ja ühel häälel juhul laval „mahavuristatakse“. Osa teadmine on ju endastmõistetavalt üks esijärguline eksperiment, kuid näidendi mõjukaks ettekandeks läheb veel palju vaja.

Iga lavategelase sisemuses peab peituma kunstisäde, jumalik tuluke, ilma milleta tegelane ei mõista olla kirjaniku ridade, vaimu ja sisu tõlgitsejaks. Ta peab mõistma mängida ja suutma mängu kestel unustada oma äripäise mina...

Võrratu tähtsusega on liikumine laval. Osa usutavaks ettekandeks tunnete väljendusel ei saa sellest mitte mööda minna. Liikumised peavad olema koostatud ettekande sisu ja mõttega kooskõlas ning see ülesanne kuulub lavastaja kompetentsi. Ükski näitleja-tegelane ei või ise ju omale käike määrata, ammugi mängu ajal kobada ja

otsida! Siis jäädakse üksteisele „jalgu“ ja mäng on demoraliseeruv.

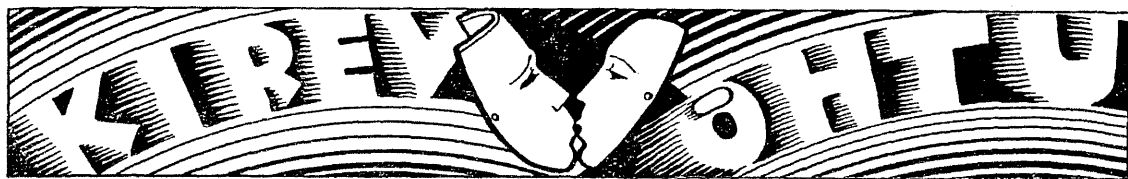
Hiljuti oli juhus viibida ühe maateatri juubeli peol, kus tükk juubelietenduseks oli nõrgalt ettevalmistatud — eriti liikumiselt. Pidi imestama, kui saamatuks näitlejad osutusid liikumisel — seisukohtade võtmisel. Kõik koondusid ühte nurka, üks ühele ja teine teisele seljataha hiljem tulijaile ei antud ruumi, kuna just juuretuliail oli kõnelda. Kõneldi teiste varjust ja trobikonnas, kuna tervelt pool avarat lava seisis otstarbetult tühi. Selline pahe leiab aset ka mujal.

Seisukohad — liikumine — laval jäävad kindlaks vaid kestvate harjutustega ja näitejuhilavastaja poolt ette kindlaksmääratud täpse kava järele. Ükski tegelane, kellel sõna öelda — ei tohiks laval oma osa teise selja tagant maha rääkida, sest ta ei kõnele mitte lavatagusele ega iseenele — vaid auditooriumile. Sõnal on mõju, kui publik kõnelejat ja ta mängu ka näeb. Vastasel korral on mäng mõjuta ja halvab mängu üldmuljet.

Lava mäng on elu kujutis ja nagu meie igapäises elus liikumist vajame — vajab seda ka mäng laval. Kus liikumist rohkem, kus vähem — seda otsustagu näitejuht-lavastaja ettekandeks valitud teose mõtte ja sisu kohaselt.

Liikumisega ja õigete ning kindlate seisukohtadega laval tõuseb ettekande väärtus.

Sellepärast: rohkem tähelepanu liikumisele laval!

Sellest ei saa mea aru...

Andi Laos

(Loo jutustaja on keskealine valgetverd tarvastlane. Ta kõneleb laia, pehme häälega, aegajalt silmapilguks lahtise suu ja tõntsi pilguga kuulajate pääle vahtima jäädes.)

Kui ma vahel pühäbä ommuku abet aja-den piiglisse vaata, sös näitab, nagu oles miul punane pää ja nina ots raasike korale poole viltu. Aga nagu näede, ole mea valgetverd inimene ja miu nõna om ikki oma koha pääl. Vahel näitab jälle, nagu oles miu *Mari* punane pää ja kõver nõna. Aga *Mari* on kogundi kõllatse juusse ja ilus ümärik nõna nagu ubin.

Selle pääle mõtelden tuleve miule miilde — ei tää küll misperäst — viil nii aja, ku ma alles poissmiis oli ja *Mari*ga sõbrus-tama nakassi.

Mea oli sös parran ean ja *Mari* nõnda-samuti. Ta oli kigipidi tubli tüdruk, pikk ja paks nagu pirildagi. Silmä nurgan oli tal seande viguri naaratus — — — ja mea nakassi tedä, nagu'nd üteldas, armastama. Armaste's kaki peris söömest ja *Mari* armast miu kah.

Mea käisi ütsilugu *Mari* puul ja es saa enämb üttegi puulbä ega pühäbä õhtut kodun olla. *Mari* magas aidan ja võtt' miu ega kõrd iluste vastu. Vahel ku seande lämi suve üü oli ja ku ma söngi veere pääl isti, nakas *Mari* ullama, rubis miul ümmert kaala kinni ja taht' muudku vägisi ja vägisi suud anda. No miul oli sös nõnda äbi ja rumal et oidku!

Seand'e kalmuk ta oli. Ku ta kiiämä nakas, ega sös enämb järgi jätmist es ole — muudku pinnib ja pitsitab, omal enge aur kuum nagu sanna lõun. Mea ütli's viimäte ärä, et mea seast jauramist ei taha ja nakkasi eremalt temä puul käimä.

Ütekõrra, ku ma's jälle lätsi, küsse nõnda nall'a peräst, et „kas sa tõisi poisse kah aita lased, ku miu siin ei ole“. Sös pist' *Mari* suure äälega ikma ja ütlet', et mea tedä ei armasta, ku ma'i usu, et teä miule ruu om. Mea vaigisti, et „ää küll, ega ma's enämb ei ütlet, noh!“

Seange üle aisa lööjä ta's ole, — sii om ikki kindel küll. Ja sii *Kulujänessa* jutt, mis na'nd aave, om tühi löri.

Mea näi jo oma silmäga, et nende vahel midagi es ole.

Sii oli ütlet nelläbä õhtul. Mea lää *Mari* poole minema — — — saa sinna — aida uss kinni. Koputi — ei äält ega lõhna. Koputi tõist kõrda — ei midagi. Viimäte ütli, et „no-noh“ ja nakassi peris tõega kõnelema.

Sös võtt' *Mari* aida usse valla.

Teä oli äraeitunu näoga — täht' nagu midagi tetä või ütelda, aga es saa sõnagi suust.

Mea vaata ringi ja näe äkki justku silmalummutust: söngi jalutsi taga nurgan kütakib üits riibuliste püksega mehe-kõlgas, suur punane pää otsan nagu palanu kadaja pöösas ja nõna otsa korale poole viltu, kütakib ja lõdiseb, esi näost valge nagu paper. Mea vaata ja vaata, et kes'si'nd esi om — näe, mede ennaste külä rätsäp *Kulujänes*.

Sös mõtli mea kah, et „no kas nüid ei ole!...“

Aga vahepääl oli *Mari* toibunu ja selät' kik iluste ärä. *Kulujänes* tilbendav

pähle temä perän nagu narr. Ei andav ikki üüd ütüs ega päevä päeväs. Nüüd ollev ta jälle jumala juttu pallelnu, et Mari ta aita lases. Mari om seda's ka tennu, et ää küll, ku mea tule, küll ma's teda õpeta või. „Anna talle“, üteli Mari: „Kas seandsest ilp-arakust mõni ära-võtja saab võh...“

No mea es lase ennast sõs ka katte kõrda käske. Edimese ropsuga tõmmassi ta rindupidi nurgast väll'ä ja keeruti aida repi pääle pikäli. Ja ku ma's mõskma nakassi, no küll mösse!...

Viimäte üteli Mari, et „ää'nd küll, joba mõikab“. Anni's viil mõne vuti müüdä kõrvu ja lasse ta valla. Aga ku ta's pääse, oh sa tegiji: kos pani kui ütüs igävene maru koer üle vällä juuksma ja oli sellesama joonega tõise kihelkonda lõiganu, kost ta enam täembätse päeväni ei ole tagasi tullu.

Ku me's Mariga katekesi jäime, küsse mea, et „no kas rätsäp-meister siule manu kah tükk' või“. Mari üteli, et mine'nd ikka taas, mea'nd seast pitspuugent endele manu lase. Mea ole jo ikki pallalt siu perält.

Miul oli seda nõnda ää kuulda ja sõs

võti mea Mari ümmert kinni ja anni tälle edimest kõrda suud.

Ja sii oli sõs tävveste kindel, et nende vahel midägi es ole ollu. —

Sest õhtust saadik nakas Mari miule kõvaste pääle käimä, et mea teä ärä võtas. Noh, miu emä oli's kah jumal tenu parasjagu ärä koolu ja et perenaist maija ikkä vaja oli, sõs teime muudku pulma ärä.

Nüüd elä mea Mariga joba mitmendat aastat kuun ja meil om ulk latsi. Mari om ää naene nõnda et parembet ei mõista tahtagi. Pääle miu ei ole ta tühtegi meesterahva pääle ei enne egä peräst vaadanu, ja sii om sii kige paremb asi naise man.

Ja selleperäst ei saa mea ütest asjast sugugi aru. Mea vahi, ja vahi, et ku'nd miul või Maril oles punane pää ja kõver nõna, sõs võis sedä ka lastele perändä. Aga ei ole — me oleme mõlemba õigite nõnades, valgetverd inimese, nõnda et midägi ütelda ei saa. Aga no kuda korat sii mede edimene poig punatse pää ja korale poole viltu nõnaga võis tulla — sellest ei saa mea aru.

Provintsiteatris.

Saalis istub 4 inimest. Eeskava oleks ammu pidand algama, „publik“ trambib jalgadega. Lõpuks ilmub eesriide vahele ühe tegelase pea:

„Palun rahu! Vaadake ette säääl all, meid on siin rohkem!“

*

Algupärandite ajajärgul on üks noorautor valmis kirjutand 2 näidendit. Ta võtab julguse rinda, läheb tuntud lavakirjaniku juure ja palub luba tükke sellele ette lugeda, et siis teada saaks, kumb parem on. Kui ta ühe näidendi ette on lugend, hütab kirjanik: „Aitab küll. Teine on parem!“

*

Peoõhtul maal mängitakse väikest naljamängu „2 × 2 = 5“.

Piduline: „Lubage mulle 5 esimest platsi. Palju maksab?“

Kassahoidja: „5 krooni“.

Piduline annab kassasse kaks 2-kroonilist hõberaha.

Kassahoidja vaatab küsivalt.

Piduline tähendab eeskavale seinal: „Palun väga: 2 × 2 = 5!“

*

Kassas.

Kassahoidja: „Esimene plats pörandal maksab 2 krooni, teie aga andsite mulle ühe krooni! Tohin ma veel ühe krooni paluda?“

Härra: „Vabandage. Sellest peaks aitama. Mina olen teisest kõrvast kurt.“

*

Kuri sõber.

Komponist: „Ma võin ainult õõseti komponeerida!“

Sõber: „Noh — see on ju vana lugu, et ikka õõseti varastatakse.“

B. Kangerman:

„Reedu-poiss ja Liisi“

Rahvatükk 3 vaatuses

Üks meie populaarsemaid väikelava kirjanikke on B. Kangerman, kelle nimi maapidude eeskavas figureerib esikohal. Kangerman oskab tabada maa-rahvale omast ja armast meeleolu, millega seletatav ta tükkide suur menu. Viimane joon on eriti õnnestunud ta „Kuldses kodukotuses“, mille tõttu „Kodukotus“ maalavadel saanud tõmbetükiks. Sama õhkkond ja meeleolu valitseb ka Kangermani äsjavalminud rahvatükis „Reedu-poiss ja Liisi“, milline kahtlematult omab veel teisigi voorusi algavaks võidukäiguks.

„Reedu-poiss ja Liisi“ ei prätendeeri suurlavadele — leiame näidendi saatesõnas ja sellepärast lähenedes tükile kritiseerivalt, tuleb loobuda erilistest kunstiküsimusist ning vaadelda teda väikelavalisest seisukohast. „Reedu-poiss ja Liisi“ on ehitatud „Kodukotuse“ ainekule — ta põhihelik on jällegi koduarmastus ja isatalu kohavate kuusemetsade ning sahisvate viljaväljade meeleolu kiit — siit leiame jällegi neid ülistavaid kiidulaule sünnipaiga ja koduküla motiividel. Ainult liiaks pateetiline on see kõik, liiaks ülespuhutud, sest vaevalt leiame maainimesi, kes oskavad rääkida ainult nii sügav-targalt ja ilusasti, nagu seda teevad „Reedu-poisi“ keskkujud. Teised aga sellevastu (sulane Jaagup, karjapoiss ja naabri Kaie) kogu aja räägivad lopsakalt ja rahvalikult, kohati isegi liialdatult, ilma et nad oskaksid poetada sekka ka mõnd „viisakamat“ sõna. Ent tüüpide loomiseks ja karakteriseerimiseks selline erinevus nähtavasti on olnud vajalik ja peame tunnustama, et see rahvalikkuse esindajaskond tükile on kasuks — need tüübid kõik on elulised ja usutavad.

Näidendi skelett moodustub Metsakurru perepoe-gist ja minijaist, kellele seltsib vanaperemees Jaak. Kolme vaatuse kestel arenevad meil silme ees noorte inimeste vahekorrad abieludeks ja näidendi lõpul kü-larahvas võib õnnitleda kolme paari. Ent see abiellu-mine ei lähe ilma takistusita, sest selgub, et kaks venda, kes kogu eluaja olnud üksteisele lahutamatuiks kaaslasiks, armestavad ühte tütarlast. Sellest olu-korrast väljapääsus seisabki kogu näidendi sündmustik. Selline konflikt iseendast on liiaks väikene, et ehitada

temale suuremat lavateost, ja nii „Reedu-poiss ja Liisi“ jääbki kitsapiiriliseks külatükiks, kus päärõhk pandud mitte ainele vaid meeleolutsemisele. Rajada näidend meeleolule — see on väga riskantne samm, ent Kangerman oma laialdase lavapraktikaga oskab laveerida välja õnnelikult — ta paneb oma tegelased laulma ja löötsa tõmbama ja nii kõrvaldub mõnigi eba-usutavus, saab eluliseks mõnigi kahvatuna näiv koht.

Tüki tegelasist on eriti õnnestunud sulane Jaagup. See puhtakoeline maamees on põhjalikult läbituntud ja peensuseni viimisteldud. Ja usun, et Jaagup tasub autori vaeva, sest kujutlen juba praegu, milline tormi-jooks on Jaagupi osale. Jaagupile sekundeerib ta „saa-dus“, prossidega sisselitsuv naabri Kaie, ja kui neile arvame juure veel naljavenna karjapoiss Oti, saame lõbusa trio, milline kindlasti hoolitseb publiku hää-tuju eest.

Päätegelased peremees Jaak ja ta pojad oma targa jutuga kipuvad jääma veidi õhuliseks, nad ei anna igatahes seda pilti, millise autor maalib töökaist Metsa-kurru mehiste. Tüsedaimaks kujuks nende hulgast osutub vast Juss-poiss, kelles leiame seda vajalikku meelekindlust ja otsustusvõimet. Reedu-poiss tasub aga oma õhulisuse ülekeeva lauluanniga ja nii lavaliselt Reedu-poiss võib kergesti saada publiku lemmikuks.

Talukasvandik Liisi on õrn ja sentimentaalne tü-tarlaps, kellele antud etendada tagasihoidlik osa. Linna-neiu Lii on sündmustiku keskkujuks, ent temagi osa pole kuigi silmapaistev.

„Reedu-poisi“ hääks vooruseks võiks lugeda ta suurt liikuvust. Autor võimaldab tegelasile suure-pärase mängu ka ilma tekstita ja selline mäng tasub end sageli paremini kui alaline rääkimine. Eriti õnneli-kus seisukorras ses suhtes on Jaagup, kellele võimalda-tud hiilgav tumm-mäng. Jaagupi hiilgestseeniks ja kogu tüki parimaks kohaks on ta kiidulaul viinapudelile, kus Jaagup loetleb kõiki neid elutilga kuldseid voorusi.

Tüki ainekule ja eksisteerivad tegelased annavad usutava läbilõike tänapäeva külaelust ja usun kindlasti, et väikelavad, kes küllastund linnatükkidest, „Reedu-poiss“ leiavad endale korraliku tõmbetüki.

J. Põldmäe.

Väikelavade mängukava:

AEGVIIDU HARIDUSSELTS

A. Trilljärve „Elavad surnud“. Nali 3 vaat.

AUVERE Ü. E. N. Ü. osak.

J. Migeri „Õpetajahärra jumalavallatud lambad“. Kom. 4 vaat.

HALJALA TULETÖRJE ÜHING

B. Kangermani „Reedu-poiss ja Liisi“. Rahvat. 3 v.

JÄRVAKANDI KAITSELIIT

A. Kleiuse „Varssavi onutütar“. Kom. 3 v.

KEENI TULETÖRJE ÜHING

J. Leemetsa „Talupoegade president“. Rhvt. 3 v.

KEHTNA TULETÖRJE ÜHING

B. Kangermani „Äpardand tulehäire“. Nali 2 vaat.

KÄOSALU Ü. E. N. Ü. OSAKOND

„Suur Härgvere saatkond“. Nali 1 vaat.

KLOOSTRI HARIDUSSELTS

B. Kangermani „Mu kuldne kodukodus“. Näid. 2 v.

KULLAMAA HARIDUSSELTS

A. Kitzbergi ja J. Simmi „Kosjasõit“. Laulum. 3 v.

LIHULA TULETÖRJE ÜHING

„Tuletõrjepäämees Kuslap“, näid. 3 vaat.

MARIENBURGI EESTI HARIDUSSELTS

J. Akurateri „Udula talu Kuningas“. Kom. 4 vaat.

MURASTE Ü. E. N. Ü. OSAKOND

J. Leemetsa „Talupoegade president“. Kom. 3 v.

NARVA TEATER

H. Visnapuu „Meie küla poisid“. Rhvt. 3 vaat.

PÄRNU-JAKOBI KAITSELIIT

J. S. Paniuse „Agendid“. Nali 1 vaat.

PORKUNI TULETÖRJE ÜHING

B. Kangermani „Äpardund tulehäire“. Nali 2 vaat.

PÖIDE HARIDUSSELTS

„Tammiste tütar“. Kom. 4 vaat.

RAADI HARIDUSSELTS

R. Blaumanni „Hävitatud isatalu“. Dr. 4 vaat.

RAPLA TULETÖRJE ÜHING

L. Perandi „Miss Vibavere“. Nali 2 vaat.

SANGASTE NAISKODUKAITSE

„Sadamas“. Draama 3 vaat.

SAUE-JÖGISOO HARIDUSSELTS

P. Luide „Otsatalu õnneuputus“. Nali 3 vaat.

TALLINNA TÖÖLISTEATER

H. Visnapuu „Meie küla poisid“. Rhvt. 3 vaat.

TUHALA KAITSELIIT

A. Kleiuse „Purjus laip“. Kom. 3 vaat.

UMBUSI TULETÖRJE ÜHING

J. Leemetsa „Talupoegade president“. Kom. 3 vaat.

VAIVARA NAISÜHING

A. Kleiuse „Purjus laip“. Kom. 3 vaat.

VALGUTA TULETÖRJE ÜHING

A. Trilljärve „Emajõe lõoke“. Operett 3 vaat.

VELTSE TULETÖRJE ÜHING

J. Metsa „Uniküla iludusvõistlus“. Farss 2 vaat.

VIGALA MUUSIKA SELTS

B. Kangermani „Reedu-poiss ja Liisi“. Rhvt. 3 v.

VILJANDI MALEVA

B. Kangermani „Jalgpallilõvi“. Kom. 3 vaat.

VIRU-ROELA NAISKODUKAITSE

L. Perandi „Miss Vibavere“. Nali 2 vaat.

Maateatrite isetegevusest

Meile kirjutavad teatritegelased provintsist

„MU MEELEN KULDNE KODUKOTUS“ KLOOSTRIS

Üks ajavaimule vastavaid tükke on B. Kan-germani 2 vaatuslik laulumäng „Mu meelen kuldne kodukotus“. Lühikese aja jooksul on seda saatnud otse mikumärdilik edu.

Lihtsad maaainimesed oma murede ja röö-
mudega, koduarmastajad, alati kurtmata valmis
kandma raskusi, need on näidendi tegelased, keda
autor on suutnud tabavalt kujutada. Sinna juure
veel rida ilusaid üldtuntud viisidele seatud laule,
vaikne, idülliline maaelu, kus positiivseilt tege-
lasilt kuuldu aina muretut naeru — see on
„Mu meelen kuldne kodukotus“, nõnda võidab
ta kõikjal südameid.

31. juulil mängis Kloostri Haridusselts „Side“
mainitud tükki juba teist korda. Ja üha kas-
vava eduga.

Näidendi lavastas hra H. Lilienberg, kes oli
tublilt tööd teind, enne kui sellega avalikkuse
ette tuldi.

Üksikuist tegelasist tõlgitsesid oma osi järg-
miselt: peremees Jaak (hra L. Tänav), kes
muidu mängind vaid peeneid elumehi, sai ka
vana talutaadiga toime. Tema kõnelus Ants-poi-
siga, ta värisev-liigutatud hääl, ta kohmetus ja
ta kurbuski niihästi sõnus kui laulus — see oli
päris südamest tulev ja sinna minev. Ainult
veidi aeglasemat-maamehelikumat kõnelust ol-
nuks vaja.

Tema naine Leena (prl. L. Neuhaus) oli esma-
kordselt laval ja tundus toopärast pisut kodune-
matu, kuid andis siiski ilusa taluema kuju. Tema
nutt laulu sekka „Ära ilmal iial valu kaeba“ oli
meisterlik.

Talutütar Anni (prl. H. Neuhaus), samuti
esmakordselt laval — osutus kujult ja grimmi-
sobivaks. Ta vallatu naer viis kaasa, ta suhtu-
mine sellesse, kui kuulis, et peigmees Ants on
lord ja peab lahkuma temast, ta kõlav lauluhääl,
kõik oli hea. Ainult veidi rohkem liikumise ker-
gust oleks võind olla.

Talu kasvandik Ants (hra H. Lilienberg —
lavastaja) suutis oma ossa, mis üks näidendi

raskemaist, nii süveneda, et võis näha päris eht-
said liigutus-pisaraid, mitte tavalist „sibula sil-
mavett“. Ja see on juba suur lavaline väärtus.
Ta üksiolemine endaga, võitlemine, kas jätta
kallis kodutalu ja siirduda uhkesse aadli ring-
konda, või jääda truuks Annile ja kodukotusele,
see oli tihe läbimõeldud mäng. Samuti ka koh-
tamine lady Wellsoniga ja ta saatjatega. Oma pa-
rima andis ta aga vaikse unistusega kallist kodu-
kotusest. Siis tundsid, kuis süda löi soojaks ja
näitelava sidus.

Antsu-Anni duett „Üksinda armastan Ant-
suke sind“ kutsus esile tormilise aplausi.

Toaneitsi Kürikius, (pr. H. Öunroos), Kloostri
üks parem naiskoosmik ja tüüpide looja, andis
kuju, mida tahaks kõrvutada „Estoonia“ pare-
matega. Selline vanapiigalik edev sädistus, armu-
valu ja sobiv kostüüm — paremat ei oska kujut-
ledagi. Ühesõnaga — „Kikerikii“ oli õhtu favoriit.

Kojaülem John Bull (hra H. Noor) sobis
kujult ja grimmi hästi, ent suutis vähevõitu
edasi anda teenri harjumusi aadli ringkonnas.
Aga — ka juba autori poolt ette kirjutatud tänu-
lik osa — võimaldas talle siiski koosmikas hii-
lata. Kuhu ta aga oma „jupikaupa“ nagu koge-
mata pillas, levis naeru kui palju.

Lady Wellson, (pr. H. Jürisson) ka üks
Kloostri parim, vanatäide osis ületamatu, andis
ka seekord detailideni läbimõeldud aadlidaami.
Ta kõnnak ja aktsent, iga ta käeviihe oli meis-
terlik. Kui tõstis Antsu vaatlemiseks lorneti,
puges kohe kartus südamesse: nüüd alahindab
ta selle põrmu põhja. Nii miimikas kuul ka üld-
kujus üks paremaist.

Külapoosid, eesotsas hra Born'iga, kes ka
orkestri juht, tegid oma pisiosadest mis teha
andis. Nende osatus lahkuvaile aadlikele oli
lausa üllatus ja kutsus saalis suure naerulagina
esile.

Üldiselt, mängutase oli seekord kõrgem, kui
muidu. Publikult kuuldu märkusi: „Ilus mäng
ja hästi mängitud — pole Kloostri varem sellist
näinud.“

Jõudu ja edu näitetrupile ka edespäiseks
töök. —o.—odo, Kloostri.

KA TEATRIPILETEID SAAB JÄRELMAKSUGA

Võru teater „Kannel“ on otsustanud, et publikule osavõttu teatrietendustest soodustada, käesoleval hooajal teatri pääsmeid müügile lasta 40—50 protsendi hinnaalandusega. Käesoleva hooaja kavast on vähemalt 10 esietendust, mistõttu ka pääsmed grupeeriti 10 kaupa raamatutesse. Eelmüügil maksaks niisugune raamat 1. koha jaoks 5 krooni, 2. koht 4 kr., 3. koht 3 kr. 50 senti, ja 4. koht 3 kr. Nimetatud pääsmed lastakse odavale hinnale vaatamata müügile päälegi veel järeelmaksuga.

Kas käesolev publiku ligiõmbamise moodus õnnestub, seda näitab muidugi tulevik.

V. T.

Millega alustasid kutselised teatrid?

Hooaja repertuaarist.

Enamik meie kutselistest teatritest on juba hooaja avanud. Rõõmustavaks nähteks on seejuures asjaolu, et kõikjal avatükina domineeriv on algupärane. See asjaolu tõendab jällegi väidet, et meie suurteater rahvusvahelisest piirist arenemas on omateatri poole.

Milliseid algupärandeid sisaldavad uue hooaja repertuaarid?

„ESTONIA“ TEATER

avas muusikalavastused Joh. Vedro ooperiga „Kaupo“, mis meie muusikailmas täieliku tunnustuse leidis. Draama-hooaja avatükiks oli H. Raudsepa komöödia 3 v. „Vedelvorst“. Järgnevatest algupäranditest oleks veel nimetada võistlusnäidendid „Kolmas tee“ ja „Koidula“, pääle selle komöödia „Iluduskuninganna“ ja Kr. Rutoffi „Väimehed“.

DRAAMASTUUDIO TEATER

alustas oma esimest hooaja ringreisi kitsaropaalase piirkonnas H. Raudsepa „Vedelvorstiga“. Kohaliku hooaja avatenduseks tuli menukas J. Kärneri komöödia „Merihärg ja Ko teeb Venemaaga äri“. (Varem reklameeritud päälkirja all „Kahetahuline oder“ ja ka „Õhulosside kaubamaja „Merihärg ja Ko“) Seni teada olevaist algupärandest on repertuaaris võistlusnäidendid „Kui põhjakaru ärkab“ ja „Vaese mehe ututall“.

TALLINNA TÖOLISTEATER

avas menukalt hooaja H. Visnapuu rahvatükiga „Meie küla poisid“.

„VANEMUISE“ TEATER, TARTUS

alustas A. Teppani 3 v. komöödiaga „Elu teeb upepalle“. Järgmisteks algupäranditeks tuleb kindlasti mõni võistlusnäidend.

NARVA TEATER

alustas H. Visnapuu „Meie küla poistega“, seltele järgnes kohe Kr. Rutoffi „Väimehed“.

PÄRNU „ENDLA“ TEATER

alustab küll mitte algupärandiga, operett „Montmartre'i kannikesega“, kuid teiseks tuleb kohe algupärane — Raudsepa „Vedelvorst“.

VILJANDI „UGALA“ TEATER

alustas juba varakult Mait Metsanurga „Haljal oksalga“.

Nagu kõigist näha — kõikjal algupärane repertuaar, mis peab võitma publiku poolehoidu ja sümpaatiat. Kas seda sünnib, näitab hooaeg edespidi.

—d

NÖMME TEATER „LÄMMEKÜNE“ REPERTUAARIST

Nõmme teater „Lämmeküne“ alustab oma hooaega oktoobri algpäivil Baumann'i algupärase draamaga „Süütu maailm“. Nimetatud näidend lavastatakse katselavastusena autori kaasabil ja nõuandeil. Järgmisest repertuaaritükist võiks nimetada Richard Vossi 3. v. draamat Napoleoni ajast „Häda võidetule“. Algupärandest ei puudu ka H. Raudsepa „Vedelvorst“.

Operetidest korratakse möödunud hooajal menukalt läind „Väsi unistust“ ning uudislavastusena tuleb operett „Kelgukavaler“.

Erilist rõhku tahetakse hooajal panna lastenäidenditele.

S.

KLASSILINE LAVATEOS KANEPIS

Pääle surmavaikust kohalikus teatrielus koonduisid Kanepi organisatsioonid ja seltskonnategelased korraks jälle, et midagi ära teha teatrikuultuuri alal. Seekord taheti esineda mõne suurema üritusega, mis oleks peajagu kõrgem senisest saavutisest. Otsiti ja kaaluti repertuaari, kuni viimaks otsusele jõuti, et klassilisest draamakirjandusest midagi suuremat pole. Nõnda võeti mängukavva Shakespeare'i fantastiline „Suveöö unenägu“, mis tegelikult lavastuseks suurteatreilegi kõvaks pähkliks. Aga visadus, nagu öeldakse, on eestlase põhivoorus ja viib sihile — nõnda Kanepi mehedki jõudsid 18. sept. s. a. eesmärgile ja kandsid „Suveöö unenäo“ ava-

likult ette. Publikut oli kogunenud täis saal seda tippsaavutist vaatama. Tööd oli tehtud ja mäng läks — muidugi nii, nagu seda suudab anda ja mõista asjaarmastaja näitleja klassilise teose seisukohalt. Publik jälgis äärmise huviga, kuid kas kaasaelamisest, või sisu mittemõistmisest, kindlasti ei tea, arvatavasti siiski vist viimasest, sest ei usu, et lihtsahingeline maainimene väga palju aru saab Shakespeare'i peenest filosoofiast.

Igatahes — Kanepi meestele selle energia puhul palju õnne. Huvitav aga oleks teada, mis järgneb sellele lavastusele — kas jälle varjussurm, või koguni suurem klassiline teos — noh, kas või „Othello“ „Villelm Tell“, „Orleani neitsi“ või midagi sarnast?
V. T.

KARL OTSA 25-AASTA JUUBEL

lauulu alal tegutsemise mälestuseks toimus „Estonia“ kontserisaalis 17. sept. s. a.

Karl Ots on meile kõigile tuntud oma meeldivate kujude ja häälega. „Estonia“ teatris algas ta oma karjääri baritonilauljana, kuid läks hiljem oma hääle laiaulatuslikkuse tõttu tenoriosaade täitmisele. Esimese menu saavutas ta Radames'i osa täitmisega „Aidas“. Hiljem esines menukalt, kandes oma õlul kaaluvama osa tenori repertuaarist. Eriti menukalt esines „Tann-

häuseris“ nimiosas ja „Eleaseri“ osas „Juuditaris“.

Lp. juubilaarile rohkeid ja menukaid tööaastaid!

Ülesvõttel Karl Ots „Tannhäuseris“.

ILMUMAS UUS KÄSIRAAMAT „MASKJUMESTUS-ÕPETUS“

Meie riikliku teatri „Estonia“ maskmeister Voldemar Toffer on koostanud üldtarviliku õperaamatu näitlejaile „Maskjumestus-õpetus“, mis ilmub veel käesolevaks sügiseks T. Mutsu Teatrikirjastusel.

Vold. Toffer
„Estonia“ teatri maskmeister

Õperaamat käsitab maskjumestuskunsti õige laialdasis piires, on koostatud väga elavalt, varustatud väga rohkete teksti piltidega kui ka ülesvõtetega Eesti paremate näitlejate tüüpidest. Kuna meil vastav õperaamat eriteadlase sulest seni puudus, ootavad näitekunsti harrastajad raamatut elava huviga.

Käesolevas „Rahvanäitelava“ numbris on toodud mõned illustratsioon-väljavõtted nimetatud raamatust. Loodame järgmises numbris tuua ka huvitavamaid teksti väljavõtteid.

Toimetusele tulnud kirjandus.

Jorupera peremehed. Külalani 3 vaatuses.
Juku ja Miku. A. Rahula lastenäidend 2 vaatuses.
Maimu. A. Rahula lastenäidend 3 pildis.
Meri on süüdi. P. Luide näidend 4 vaatuses.
Otsatalu õnneuputus. P. Luide külalani 3 vaatuses.
Reedupoiss ja Liisi. B. Kangermani rahvatükk 3. vaat.

Ilmus müügile:

A. Tuurandi

Praktilise väikelava tüüp

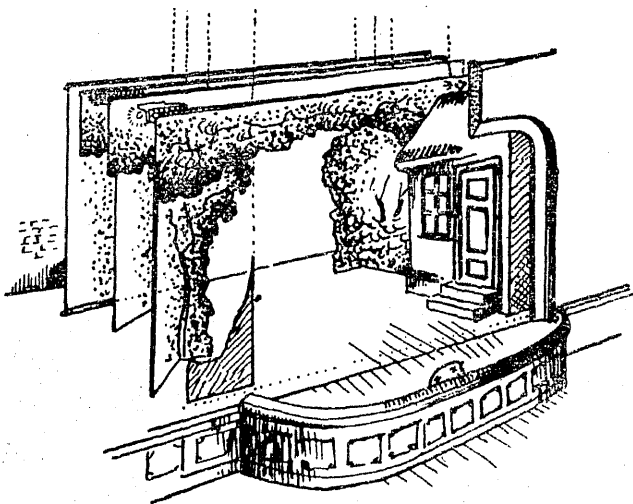
I

— Ülitarvilik käsiraamat väikelavade tehniliseks sissesäädmiseks. —

Hind 60 senti

Hind 60 senti

Kes meile raamatu hinna rahas või postmarkides ette ära saadab, sellele saadame raamatu postiga omal kulul koju kätte.

LAVA-SISSESEADJAILE!

Juhuslikult on müüa tarvitatud üksikuid, kui ka terveid komplekte

NÄITESEINU

(kulisse)

Esimene komplekt

Roheline tapetituba 10 jalga kõrge.
9 kulissi (2 ust, 2 akent, 5 seina).

Teine komplekt

Pruun tammepuu tuba 11 jalga kõrge.
12 kulissi (4 ust, 1 aken, 7 seina).

Mitmesuguseid üksikuid toakulisse

(kõik 11 jalga kõrged): Tubade ukse, akna ja seinte kulisse, veranda kuliss akna raamidega, aiamaaja ukse kuliss, kõrge kaarakna kuliss, tapetituba ukse kuliss, kahekordse maja kuliss (kahe uksega üksteise pääl), talumaja välisfassaad ukse ja aknaga, kaks valget lisakulissi 8¹/₂ jalga laiad. — Troon, kamin ja muid lava-esemeid.

Küsida suusõnal või kirjalikult

T. MUTSU Teatrikirj. keskladus, Tallinn, Vene tän. 6.